

900641

Anul II. Nr. 2.

24 pagini, lei 20.-

Iunie 1938

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Conținutul:

„România Eroică“: **Restaurație și Eroism.**

Dr. G. Făcăoaru: **Statul național și minoritățile din România.**

Canonic I. Georgescu: **Problema religioasă la Octavian Goga.**

Ștefan Meteș: **„Eroii“ în viața poporului român.**

Ion Colfescu-Delaturda: **Ce vrea Românul.**

Ion I. Porumb: **Popas sufletesc...**

Gh. Vraclu: **Trece vremea...**

Dtru S. Chițu: **Aspecte.**

Ștefan Pascu: **Rolul lui Simion Bărnuțiu în pregătirea revoluției din Ardeal în anul 1848.**

Cronici: **Cărți-Reviste-Ziare.**

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

Din „**Porunca Vremii**“ sub iscălitura Dlui Dr. Ilie Rădulescu: „Măsurile luate de Reich sunt de îndoit ordin: material și moral. În ordinea materială au început arestările jidanilor, atenta cercetare a activității lor în Germania, verificarea averii pe care o au, cu confiscarea a tot ceia ce se pare a fi fost realizat ilicit, îngrădirea până la desființare a speculației lor industriale și comerciale, interzicerea totală pentru arieni de-a închiria apartamente sau prăvălii jidanilor, ca și oprirea creștinilor de-a lua cu chirie ceva dela jidani, într'un cuvânt paralizarea totală a oricărei activități jidovești în Germania“.

„Jidanii nu mai au astfel voie să frecventeze nici o reuniune și nici un spectacol unde se găsesec germani“.

Iată un popor care nu doarme. Pe când ne vom deștepta și noi din somnul letargic; până când vom mai tolera imoralitatea și jaful iudaic pe pământul Patriei.

Dr. Eugen Bianu: **Ordinea obștească**. Sub acest titlu a apărut la Bucurpști, în tipografia „Marvan“, un volum considerabil de peste 500 pagini, datorit domnului director general al polițiilor statului. Autorul e un distins fiu al Ardealului românesc, descendent al unei vestite familii, care a dat neamului mulți intelectuali și tribuni, în 1848. Chiar bunicul autorului a fost tribun în mișcarea din 48.

Opera este o lucrare profesională menită a servi tuturor celor ce sunt în serviciul menținerii ordinii de stat. Se întemează pe cele mai moderne principii și pe autori străini din cei mai competenți. Relevăm lucrarea, ca unică în felul ei pe acest tărâm și aplaudăm cu drag la adresa autorului, care din tinerețele sale era devotat preocupărilor scriitoricești. Ne amintim încă de revista studentească din Cluj: „*Noi*“ — care a fost scoasă, un an sau doi, în escelente condiții, de tinerul student al facultății de drept Eugen Bianu.

În culmea carierii sale profesionale d-l Dr. Bianu a revenit la pasiunea frumoasă a scrisului din tinerețe, și a dat o lucrare monumentală. (D. I. D.)

C. Daicoviciu: **Sarmizegetusa**. În editura Comisiunii Monumentelor istorice, secția pentru Transilvania, din Cluj, a apărut aceasta frumoasă carte, de 65 pag. cu mai multe ilustrații și planșe și hărți. Domnul profesor C. Daicoviciu ne dă aci o detaliată descriere a Sarmizegetusei, Ulpia Traiană, romană, așa cum se prezintă ea în lumina săpăturilor mai nouă făcute sub priceputa conducere a autorului. Se accentuează, că Sarmizegetusa aceasta, numită de Romani Ulpia Traiană, nu este identică cu capitala veche a Daciei, care s'a descoperit în anii din urmă de Părvan, și a fost scoasă la lumină de profesorul Teodorescu, dela universitatea din Cluj. Aceasta se găsește spre sub-est dela Orăștie, în munți la Costești, și are un caracter aproape ciclopic, cu note grosolane și barbare față cu Ulpia Traiană, care este o Roma în miniatură.

Cartea, care este foarte frumos tipărită, la „Cartea Românească“ din Cluj, poate servi ca o călăuză pentru turiștii serioși, cari vor să cunoască urme străbunilor roșnani pe pământul Daciei, azi al României.

„**Decalogul**“ dela București apare bilunar. Noile dispoziții din legea presei a făcut, ca mai multe săptămânale să apară de acum înainte numai de 2 ori la lună. Astfel și săptămânalul de atitudine creștină „*Decalogul*“ a trebuit să se acomodeze, și să-și rărească apariția. Ultimul nr. (an. III, nr. 76), a apărut în noua conformație. În schimb și-a sporit volumul. Păstrând formatul anterior a ieșit în 12 pagini, cu materialul interesant, din care relevăm: Minunile sfintei taine, de M. Theodorian Carada. Ravașe Romane de Daco-Romanul; Destinul omului în cetatea peregrinală, de Coriolan Gheție; Martiriul artei de Jon Sugariu, etc. Abon. 200 lei, str. Christ. Tell. 18.

În voia soartei, mic roman de M. Theodorian Carada. Întro povestire simplă, ușoară, dar captivantă, ni-se dă romanul vieții unui proprietar ungar din jurul Clujului, Aghireș, care a avut rol politic până la izbucnirea războiului, adică până la catastrofa monarhiei habsburgice. Ni-se arată cum încerca Tisa să mântuie Ungaria, printr'o împăcare cu Românii, de ce piedeci s'a lovit acest român calvinizat și maghiarizat, și cum și-a provocat prin lipsa de generositate catastrofa.

Romanul s'ar citi cu mai mult folos în ungu-rește, dacă s'ar găsi cineva să-l traducă.

E o carte de bună lectură la băi. D. I. D.

Către abonați

Suntem la al 2-lea număr din anul al II-lea de existență, an nou de luptă și de grele sacrificii pentru promovarea românismului. Cu cât trece timpul, cu cât pătrunde mai mult reviste, cu cât se intensifică necesitatea *Marilor Inițiatori*; cu atât această publicație, eșită din cele mai dezinteresate și înălțătoare preocupări de ordin public și național, devine mai necesară. Credem că distinșii noștri cititori sau conștinși despre acest adevăr.

Am dobândit noi și valoroși colaboratori. Și socotim că se vor asocia cu noi toți românii treji, cu durere pentru neamul și țara lor, toți aceia cari ard de dorința de a-și vedea odată neamul scos din impas și pus în situația de a sta cu onoare alături de marii făuritori ai Istoriei și de a-și făuri propriul său Destin.

Pentru a ține sus stindardul acesta, suntem în drept a face apel la toți tovarășii noștri de luptă, și la abonații noștri, ca să ne dea sprijinul lor neprecupețit.

Pe abonați în special îi rugăm să vadă că, fără mijloace financiare, nu se poate duce la bun sfârșit o publicație ca aceasta, că, fără micul lor sacrificiu, nu se poate merge înainte. De aceea îi rugăm să facă tot posibilul ca să ne trimeată de urgență abonamentul, din propria inițiativă, ca să ne cruțe spesele inutile cari scumpesc editura în detrimentul tuturor și stângenesc apariția regulată a revistei.

Noi, la rândul nostru, ne luăm angajamentul de a continua și a intensifica lupta pe parapete, de unde vom continua a solicita, prezența alături de noi a tot ce e valoare spirituală în această țară.

Credem că cecele am relevat în înștiințarea din No. 10 al revistei noastre intitulată „*Către Abonați*“ vor constitui amintiri ale trecutului de tristă înfățișare. Căci corectitudinea interioară primează orice avânt în orice domeniu de afirmare, și cei ce luptă pe parapete nu pot fi străini de acest mare adevăr.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Restaurație și Eroism

Intr'un articol din numărul anterior am spus: „Regenerarea neamului nu se poate face, fără mobilizarea a tot ce e viu și creator în sânul său, fără sacrificiu, fără martiri, fără eroi, fără moarte și fără înviere”. Și tot în acel număr în altă parte am spus: „Această afirmare nu se poate îndeplini, fără alungarea anarhiei morale, fără disciplinarea spirituală a națiunii”.

Și am mai adăugat: „Pentruca să lucrăm în această direcție, trebuie să ștergem cu buretele peste ce a fost și să clădim din ruine un nou organism social, căci, nu se poate lumea nouă cu oameni vechi”.

Am serbat „Restaurația”. E în adevăr un mare eveniment. Statul a fost înviorat. I s'a dat un nou sânge circulator. După opt ani de evoluție, am ajuns la Constituția cea nouă, care e, desigur, cel mai hotărâtor pas din ultimul timp înspre noul Destin al neamului nostru.

În virtutea vântului de regenerare care s'a abătut în ultimii ani asupra țării, vânt care a pregătit noua Constituție, terenul a fost destelenit și neamului i s'a deschis drumul spre un larg viitor.

Acest vânt de regenerare a pregătit tineretul țării pentru o nouă viață. Acest nou puls de viață cere ridicarea masselor, cultivarea, divinizarea etnicului. Este democrația în adevărata ei obiectivare: cultivarea păturilor largi ale poporului și punerea lor în valoare.

Este un clocot în țară, în această privință. Grija cea mare se îndreaptă spre tineret: viitorul neamului. I se dă un ideal, un țel al vieții, un scop binedefinit: neamul și țara. De aceea am văzut că sărbă-

rile Restaurației au consacrat în întregime acest cult al etnicului prin tineret.

Mergem pe aceeaș cale cu marii înfăptuitori, cu marii polarizatori ai animelor populare. Pe când în trecut rătăceam în haos, azi am ajuns să ne pătrundem de adevărul că bogăția reală a unei națiuni, bogăția regeneratoare de orice altă bogăție, bogăția care asigură poziția unei națiuni în lume, întregul ei viitor; totul se rezumă în etnicul ei.

„Creșteți și vă înmulțiți ca nisipul mării” e porunca care trebuie să răsune în orice suflet, dacă vrem să nu fim copleșiți de alții și să ne asigurăm un loc sub soare. „Creșteți și vă înmulțiți... Dar creșterea aceasta nu e numai în ordine fizică, ci e mai presus de toate în ordine spirituală, în potențial de gândire și înfăptuire.

Nu putem spune că nu se simte astăzi adânc în corpul nostru social și această din urmă necesitate. Suveranul țării e cel dintâi care o simte și o cultivă. Toate gesturile Sale din ultimul timp ni-o dovedește.

Însă noi cei mulți, conducătorii, educătorii, poporul în întregimea lui; toți suntem datori să fim treji și să veghem: **să prindem fondul, nu forma.** După cum Constituția cea nouă nu ne va regenera, dacă nu vom pune în ea anime noi; tot așa, oricâte instituții de regenerare vom înființa, nu vom ajunge la rezultate fericite, dacă vom confunda fondul cu forma, dacă nu vom cultiva în ele inimi cari să bată cu putere, anime treze și sângele aprins pentru marile înfăptuiri.

Să ne ferim de căderi și de rătăcirii.

Să nu pierdem din vedere că Restaurația și Eroismul merg, trebuie să meargă, mână în mână. Nu numai serbările le apropie în timp, ci și misiunea lor paralelă.

Nu se pot realiza mari înfăptuiri, cu atât mai puțin nu se poate regenera din temelii un popor, fără pilde vii, fără con-

ducători eroici, fără cultul eroilor. Suntem deci datori să ne cultivăm mai întâi pe noi înșine, să devenim noi desăvârșiți, dacă vrem ca și neamul nostru desăvârșit să fie.

Numai prin această prizmă privind lucrurile, putem privi liniștiți viitorul.

„România Eroică“

Statul național și minoritățile din România

de Dr. G. FĂCĂOARU

Pactul Minorităților

Războiul mondial a consacrat principiul naționalităților și al autodeterminării. Odată cu încheierea păcii, noroadele subjugate au fost chemate să hotărască singure de soarta lor. Prin aceasta, unele națiuni s'au eliberat, cum au fost: Polonia, Cehoslovacia și Statele Baltice, iar altele s'au întregit, cum au fost: România, Jugo-Slavia etc.

Evident că prin noua formație de state din Europa, nu s'a putut ajunge la o separare completă a naționalităților. Statele, noi întemeiate sau cele întregite, și-au fixat granițele, ținând seama — mai mult sau mai puțin — de elementele naționale. Principiul majorității naționale a fost hotărîtor în cele mai multe cazuri. Au rămas totuși și multe puncte etnice sacrificate, fie din motive strategice, fie din situația așezării lor izolate într'o masă înconjurătoare de altă naționalitate. Astfel problema minorităților n'a luat sfârșit odată cu încheierea păcii. În multe state, ea s'a pus chiar mai acut, datorită înțelegerii greșite ce i s'a dat Pactului minorităților, semnat de statele mici și nesocotit de cele mari, ori, ocolit sub diferite motive diplomatice. La aceasta s'a mai adăugat și crearea Ligii Națiunilor, precum și rolul greșit ce și l-a atribuit, prin a se considera un fel de Supra-Stat, față de Statele mici, în chestiunile minoritare.

Liga Națiunilor a întreținut aproape două decenii frământări și agitații între Statele europene, pe chestia minorităților, fără ca ea să fi fost capabilă să dea vreo soluție cândva, aplicabilă și eficace.

Prin semnarea pactului minorităților, Statele mari au considerat că au un drept câștigat de a se amesteca în treburile interne ale Statelor semnatare. În același timp, minoritățile din diferitele state aderente pactului au socotit că au dreptul să pretindă orice, să se agite și să protesteze necontentit, întreținând o atmosferă de învrăjpire și ură față de elementele majoritare, în mijlocul cărora împrejurările istorice, și voința lor, le-au destinat să trăiască.

În loc de colaborare armonică, de luptă cot la cot pentru refacerea economică, adânc sdruncinată de marele războiu și de revoluțiile bolșevice, Statele și au creat o atmosferă de înconcordare în politica externă și o turburare continuă în sufletele locuitorilor minoritari și majoritari, întreținută prin campaniile de presă. Din nenorocire, aceste agitații continue s'au dus printr'o propagandă neloaială și necinstită (falșificarea de bani din Ungaria), și mai ales printr'o campanie de presă, de o „anumită presă“ iudeo-iredentistă și iudeo-comunistă, care a scontat întotdeauna atingerea scopului său, prin alimentarea sub toate formele și cu orice mijloace, de agitații și turburări. Se știe că, în doctrina marxistă comunistă, acest principiu, de agitație și turburare între popoare, este ridicat la rangul de dogmă. El este fermentul și preludiul marilor și micilor revoluții sociale.

Liga Națiunilor

Dela nașterea sa, Liga Națiunilor s'a dovedit inutilă și cu baze șubrede. Făuritorii ei, în frunte cu pacifistul Wilson, au

evitat să-și spună gândul adevărat în redactarea pactului de tristă memorie. Adevăratul lor gând s'a văzut curând după începerea activității. Atunci s'a văzut cu mare surpriză, că națiunile mari și mici sunt tutelate de o putere ascunsă, de o forță ocultă, care lucrează peste capul tuturor. Incetul cu incetul, scopul nemărturisit, s'a făcut tot mai evident și delegații Statelor membre, de bună credință, au început să discute și să-și pună problema viitorului acestui așa-zis „Tribunal Suprem al Păcii”. Rezultatul a fost: retragerea, rând pe rând, a Germaniei, Italiei, Japoniei etc., ca ne mai având nici un rost rămânerea într'o Societate — zisă a Națiunilor — dar, unde dictează numai una singură: Iudaismul și forțele oculte ale francmasoneriei, dirijate de Alianța Universală Izraelită.

Nimeni nu și-a închipuit că, după marele războiu, în care s'a vărsat atâta sânge și s'au făcut atâtea jertfe materiale și morale, iudaismul să iese mai puternic ca oricând, încercând chiar să-și pună în aplicare planul diabolic de dominanție universală, prin contribuția indirectă la înființarea Societății Națiunilor. La atingerea scopului talmudic, au fost ajutați de materialismul american și englez. Aceste două națiuni, înrudite prin sânge și spirit de dominație economică, au fost unealta cea mai puternică în mâna Cahalului Universal.

Omenirea nu va scăpa de această plagă, decât printr'o smucitură puternică și solidară a tuturor națiunilor conștiente și viguroase. Începutul s'a făcut de Italia, prin Mussolini și de Germania, prin Hitler. Retragerea lor din Liga Națiunilor este semnificativă și mult grațioasă. Minoritățile acestor State nu-și mai pot îndrepta plângerile lor Forului Internațional, — și așa fără nici un rezultat — în schimb, Statele respective, vor rămâne în istoria lumii ca primele, care s'au emancipat de sub tutela iudaismului universal și cotropitor.

Minoritățile în Statul Național

Este o problemă destul de grea și anevoioasă pentru zilele noastre de sbucium și prefacere socială, economică și politică, rezolvarea problemei minorităților. Dar ea nu poate fi soluționată definitiv, decât în cadrul realităților secolului al XX-lea: naționalismul corporatist.

România, ca și alte țări din Europa, a moștenit — cu deosebire în urma războiului —

această problemă. Din fire, poporul român este blând și docil. Putem spune chiar, prea bun și prea îngăduitor. Datorită acestui fel de a fi — calitate sau defect — s'a agravat problema minorităților etnice, prin adăugirea elementelor intruse. În mijlocul poporului român, fericit de isbânda visului său milenar, s'au așezat o mulțime de venetici, fără nici o legătură cu acest pământ, și atrași numai de bogăția țării, de bunătatea și toleranța poporului, unită cu o stare de prefacere socială, în care funcționarii nu și-au făcut datoria după războiu, datorită în bună parte și moravurilor introduse de politica democratică ce s'a practicat în dauna națiunii și a Statului.

În felul acesta suntem nevoiți a împărți problema minorităților în două.

a) Una care trebuie rezolvată imediat, prin alungarea peste graniță a tuturor *intrușilor*, — de orice neam ar fi ei;

b) Alta, care va dura și care necesită timp și mai ales o politică constantă în rezolvarea ei. Aceasta la rândul ei se împarte și ea în două:

1. **Minorități asimilabile** și folositoare sau cel puțin inofensive conviețuirii naționalilor din punct de vedere calitativ-rasial;

2. **Minorități inasimilabile** ori dăunătoare amestecului cu naționalii, din punctul de vedere al calității rasiale inferioare ori degenerate.

Din categoria întâia fac parte minoritățile creștine din România de origină ariană. Aci menționăm că ele pot fi rânduite după calitatea lor, așa încât, în frunte avem elementele nordice, iar la urmă celelalte. Între ele, elementul majoritar național. Aceasta se poate constata ușor, cercetând așezările gospodărești, rânduiala și buna-stare a diferitelor grupe de naționalități dela noi din țară, cu ocazia unor monografii sătești. La cele mai multe sate din Basarabia, Dobrogea, ori din Transilvania, se poate bănuși, dela prima înfățișare exterioară, de ce naționalitate sunt locuitorii. Această deosebire este cu atât mai evidentă, cu cât se cercetează mai amănunțit interiorul satului și mai ales al gospodăriilor. Este de reținut că elementul național s'a desvoltat în condițiuni economice și politice inegale, dat fiind dominația străină. Așa încât reaua stare economică a majoritarilor de azi se datorește, în largă măsură, faptului că, până mai ieri, au fost tratați cu o vitregie criminală.

Din categoria a doua fac parte minoritățile inasimilabile, ori dăunătoare conviețuirii cu naționalii. Aceștia sunt jidani și țigani, nomazi sau stabili. Din ambele categorii, România are destui. *Dacă jidanii sunt un focar de corupție și desagregare socială, țigani sunt un puternic focar de infecție morală și sanitară pentru o națiune ca a noastră, tânără și în formație.*

Nu este locul să insist asupra virulenței microbiene — din punct de vedere social — atât pentru unii cât și pentru alții. Putem spune că, *D-zeu a pedepsit amarnic omenirea, când a lăsat-o pradă invaziei iudaismului și infecției mizeriei indienilor.*

Pentru minoritățile de origine ariană, asimilabile și folositoare, în actuala conjunctură a politicii de început de veac și peste veac, Statul nu poate concepe decât două alternative :

1 Ori susține emigrarea acestor minorități, cu sau fără schimb de naționali, după cum este cazul în fapt: ori duce față de ele o politică de asimilare și colaborare, până la o completă contopire în masa și interesele națiunii în mijlocul căreia trăesc.

Problema asimilării minorităților etnice din Statele naționale a fost tratată chiar, și în fața Societății Națiunilor, de către Mello Franco în 1925. Acelaș punct de vedere l-a avut asupra acestei chestiuni, democratul și umanitaristul Aristide Briand, ca președinte de Consiliu și Ministru de Externe al Franței.

Dl. Charles Dupuis, în prefața textului francez din 1929, a cărții d-lui Balogh „Der Internationale Schutz der Minderheiten” spune despre autorii pactului minorităților, că :

— „Ei n'au operat nici o discriminare între minoritățile capabile de a fi dispuse asimilării și acelea refractare oricărei asimilări”.

„Dacă nu luăm în considerare decât textele, reiese limpede că politica de asimilare nu interesează statele cari domină minoritățile, ci ele interzic numai unele procedee de constrângere, sau de violență, mai mult contrarii decât favorabile politicii de asimilare”. Așa încât, problema asimilării rămâne cea mai probabilă și aplicabilă, după aceea a schimbului de populații ori de emigrare.

Cât privește minoritățile inasimilabile, ori dăunătoare conviețuirii cu naționalii, față de acestea Statul va duce o politică de eliminare

treptată. Mai întâi se vor lua toate măsurile spre a se evita amestețul de sânge prin căsătorie sau concubinaj, ori simple raporturi trecătoare. Aceasta pentru a se evita diminuarea capitalului biologic național prin amestețul cu populație inferioară sau degenerată și lipsită de calități egale, dacă nu superioare, populației naționale. Paralel cu aceasta, Statul autoritar va duce o politică de selecționare și incurajare a elementelor capabile, prin acordare de premii și avantagii crescânde familiilor cu un număr de copii mai mare de 3—4, mai ales când aceștia sunt din părinți capabili și sănătoși, oferind Statului cele mai mari garanții că sunt elemente de valoare pentru biopolitica sa.

În măsura în care elementele disgenice, inferioare și periculoase chiar societății, vor fi izolate și sterilizate, suprimând, înmulțirea lor până la completă suprimare, în aceeaș măsură Statul va deschide robinetul elementelor capabile, închizând complet pe cel al inferiorilor. Operația aceasta o facem în lumea animalelor și în lumea vegetalelor. Omul prăsăște rasa cea mai bună de animale domestice și plantează pomii cei mai aleși și bogați în roade bune, suprimând tot ce este nefolositor.

Prin politica ridicării valorilor se va ajunge curând la o elită națională, care va scoate din viața economică — în câteva decenii — pe jidanul parazit și speculant. În fața luptei deschise și susținută de Stat cu obiectiv unic: Emanciparea și independența națională economică, străinul parazit, nedepins cu munca, va pleca singur, *atunci când nu va mai găsi conștiințe și suflete de cumpărat.* Mândria și intransigența naționalilor, îi va determina să plece singuri.

Severitatea legilor va fi tot atât de aspră și pentru naționalul care nu va înțelege să se încadreze cinstit, luptei ce se va duce pentru salvarea patriei, cât și pentru străinul și minoritarul care nu va înțelege să se plece momentului istoric național.

Viitorul accentuează tot mai mult latura statului național, integral și autoritar. Este o cerință biologică a vremii, despre explicarea

căreia nu ne putem ocupa aci. Este un capitol special de biopolitică, care merită să fie tratat aparte. Poporale simt nevoia să fie curățite și altoite cu cele mai bune exemplare, pentru a rezista ciupercilor microbiene — aduse de vântul umanitar și democrat al secolului trecut... — care, pentru binele omenirii, nu se va mai întoarce niciodată.

Problema minorităților din România ocupă astăzi în cel mai mare grad cercurile politice interne și externe. Statul nostru este la o grea răspântie. Unitatea națională din 1918 n'a adus cu sine și consolidarea definitivă a Statului național întregit. Vremurile turburi, în care s'a făcut întregirea politico-teritorială, a făcut să se întârzie prea mult contopirea națională în vederea unei armonii desăvârșite în politica națională a Statului.

Minoritățile ariene și creștine din România trebuie să se integreze întru totul, în mod loial și corect, intereselor superioare ale statului român, la propășirea căruia sunt chemate să colaboreze. Ele au consimțit să se supună statului național român, cu scopul de a le ocroti și a le permite integrarea în masa mare a populației majoritare, spre a se desvolta în cele mai bune condițiuni, ca și ceilalți naționali.

Statul se consideră cași o familie mare. Toți membrii familiei au interesul de a lucra în comun și în perfectă înțelegere, pentru o cât mai bună stare materială și morală. Nu se poate concepe pentru nici unul din membrii familiei vreun privilegiu sau să fie privat de vreun bun familial, ori asupra de conducerea familiei. Aceasta, cu condiția, ca toți să simtă și să lucreze solidar la propășirea ei. Bucuria unuia, să fie bucuria tuturor și invers. Cu un cuvânt: *toți membrii familiei să fie strâns uniți la bine și la rău: unul pentru toți și toți pentru unul.*

Nu înțeleg prin aceasta ca minoritățile să nu-și vorbească limba și să nu-și păstreze religia sau comoara spirituală a părinților lor. Aceasta, dacă se va șterge, singur timpul este în măsură s'o facă și ambianța socială, mediul etnic în care se vor integra de bună voie în decursul timpului. Acest proces se desvoltă astăzi în Statele Unite ale Americii. Statul, în primul rând, va adopta cea mai obiectivă și imparțială atitudine, față de toți cetățenii săi.

Se înțelege, că statul va adopta această sinceră și imparțială atitudine numai față de minoritățile creștine ariene, cari-și vor fi manifestat aceeaș purtare prin faptele lor față de stat și care manifestă faptic dorința de integrare și colaborare cu națiunea majoritară.

Altfel, Statului nu i rămâne decât să ofere minorităților intransigente: schimbul de populație, dacă e posibil, sau tratamentul în consecință. În noua formație a Statului, nu se poate concepe mai departe: ură, sabotare, șovinism și iredentism. Cele mai mari neînțelegeri dintre oameni provin din lipsa lor de sinceritate și cavalermism. Statul autoritar nu mai poate întrebuița în politica sa publicitatea și menajamentele electorale. Viitorul Stat trebuie să desvolte, prin puterea exemplului dat de însăș conducerea sa, — spiritul de corectitudine și loialitate în cetățenii săi. Cinstea și munca, unind pe toți locuitorii într'o puternică forță, va ridica Statul pe cele mai înalte culmi ale creațiunii. Cetățeanul va lucra din convingerea sa și va simți afinitatea biologică față de Stat, după cum copilul ocrotit și crescut, simte pentru părinții săi. Constituția și legile țării trebuiesc aplicate și respectate cu religiozitate. Abaterile și acțiunile subversive, vor fi pedepsite cu scop represiv și exemplificativ. Cetățeanul corect și loial, va trebui să simtă roadele acestei atitudini și purtări, după cum celălalt, va simți prompt și fără tergiversare, fierul roșu al sancțiunii.

Statul va fi considerat o grădină, în care roadele sunt numai pentru cei care muncesc și o îngrijesc cu cea mai mare sinceritate, cinste și corectitudine. Toți locuitorii trebuie să simtă ușurarea cea mare, care va urma prin punerea fiecăruia la locul său, după merit și pregătirea ce o are. Noțiunea de *minoritar* trebuie să dispară. Omul corect, loial, muncitor și cinstit, va fi apreciat și pus în situația de a produce în cele mai bune condițiuni. Naționali hoți, necinstiți, leneși, veroși și incapabili, vor fi eliminați din sânul societății și supuși — cu nenaționali de aceeași categorie — unui lung proces de reeducare. Cei, cari se vor dovedi incapabili și încorigibili, vor fi izolați de restul societății, pentru a se evita procrearea pe viitor de asemenea elemente

degradatoare. Pumnul greu al constrângerii dirijate va face, ca aceștia să dispară prin eliminare totală.

În Statul național, român și creștin nu va mai exista decât ierarhia valorilor naționale și a acelor cari se vor încadra procesului de absorbție etnică a populației majoritare, în vederea formării celei mai alese și capabile populații creatoare de eroi în artă, cultură, politică și război.

Patria va fi cel mai mare comandament. Patria înglobează și conceptul de națiune. Patriei deci i se va subordona totul. Cultul patriei va fi ridicat la rangul de religie. În slujba ei trebuie să fie numai fiii ei, aceia pe care-i ocrotește și-i hrănește. Cine va încerca să nu-i se închine cu toată cucernicia și sinceritatea cuvenită, va fi strivit de puterea adevărului și a credinței în bine și dreptate!

Problema religioasă la Octavian Goga

de Canonic I. GEORGESCU

Scriitorii, ca în general cărturarii români, nu prea au frământări religioase.

România modernă e, în cea mai mare parte, înfăptuită de bărbați de Stat cu studii și îndrumări primite în Franța revoluționară și antitraditionalistă a veacului trecut.

În învățământul comercial, profesional și superior al României, nu e nici urmă de instrucție și educație religioasă. Și se constată, sub înrăurire masonică firește, o tot mai pronunțată tendință de a le suprima cu totul și în celelalte ramuri de învățământ (secundar, normal și chiar în cel primar).

În asemenea condiții, nu e mirare că intelectualii români nu cercetează biserica decât foarte rar, la Crăciun, la Paști și la câte o sărbătoare națională și că ideea religioasă le e aproape necunoscută.

Cu câtă satisfacție nu amintește nuvelistul Ioan Slavici faptul că, aflându-se la Fribourgul Elveției, episcopul Iaquet, atunci profesor la facultatea catolică a acestui oraș, îl recomandă prietenilor săi ca pe un autor român care nu e cu totul străin de problema religioasă. Incolo? Hulă, blasfemii, imprecțiuni și mai ales o înspăimântătoare ignoranță religioasă.

Octavian Goga, cel dintâiu laureat cu premiul național de poezie de o sută de mii de lei, fost președinte al consiliului de miniștri la începutul acestui an, decedat de curând și îngropat în jalea întregii țări, încă e unul din puținii Români cari își dau seama de criza religioasă. Poate că faptul că el se naște dintr'o veche familie preotească și-și petrece copilăria între țărani, religioși dela fire, îl ajută să cunoască simțământul religios și să aibă oarecare înțelegere pentru diferitele manifestări ale ideii creș-

tine. Acestor preocupări, el le dă o aleasă expresiune atât în poezie, cât și în proză, fiind și un prozator (mai ales eseist) strălucit.

In poezie

În poezia lui Octavian Goga motivul religios e destul de frecvent. Chiar întâiul său volum de versuri începe cu o rugăciune către Dumnezeu să-și poată cânta, nu durerile sale proprii, ci jalea unui neam întreg. De aici, autocaracterizarea sa, așa de nemerită, de cântăreț al pătimirii noastre.

În întâiul volum, cel mai original, între alte figuri ale satului românesc, el înfățișează pe preot, în „Apostolul”, sub forma unui moșneag „albit de zile negre” care, dacă începe să vorbească „întreg poporul ia aminte”. Nu se poate tăgădui că Goga prețuște ca nimeni altul rolul istoric al preotimii române în luptele pentru desrobirea națională. Cât de sugestivă e, din acest punct de vedere, poezia „De demult”! Popa Istrate, autorul jalbei către împăratul Austriei din Viena, din această poezie, simbolizează atâtea figuri de mari luptători, episcopi și preoți (mai ales catolici) din trecut: Inochentie Micu-Klein, Ioan Bob, Ioan Lemeni, Alexandru Sterca Șuluțiu, Vasile Lucaciu, Chiar jitarul Radu Roată „vechiu căprar din cătănie știe carte pe nemțește”, din această poezie, încă e reprezentativ și simbolic. El ne amintește de umilii colaboratori, așa de crâncen martirizați ai marilor luptători, precum au fost: Horia, Meheși, Avram Iancu ș. a.

Mai găsim în poezia lui Goga o respectabilă serie de colinde și poezii către Moș Crăciun, către Prea Curata, la Bobotează ș. a. Și ce asociație fericită nu realizează el, între mamă-sa și între Maica Domnului, în poezia „Mama”!

Gândul religios îl urmărește pretutindeni. Privind el turnurile vechi catedrale Notre-Dame din Paris și auzid cum hohotește păcatul (pe timpul prigonirilor religioase, urmate după despărțirea Statului de Biserică), lui i se par acele două turnuri „ca două brațe blestemând Gomora”.

Cu o regretabilă inconsecvență, însă, acest descendent din familie preotească, acest închinător al „Apostolului”, acest proslăvitor al preoțimii lup-tătoare „de demult”, acest cărturar familiarizat și cu ceaslovul, psaltirea, evanghelia, împotriva obiceiului creștinesc al îngropării, el cere „La moarte”, incinerarea:

*La moarte nu-mi aduceți mie
Odoarele maicei biserici,
Nu vreau nici blânda armonie
Din trăgănatul cânt de clerici.*

*Nici ostenitele tropare
Cu rostul lor cel tângueltic,
Nici potrivita cuvântare
Din cuviosul molitfelnic.*

*Un foc aprindeți nebunatic
Spre ceruri flacăra să-și sue,
El ni-a ars sufletul sălbatic
Și lutul el să mi-l răpue...*

In proză

Dacă atitudinea poetică a lui Goga e contradictorie, proza lui religioasă nu e mai puțin defec-tuoasă, cu toată fosforoscența ei.

Câteva momente, și din această proză!

Intemeindu-se în 1907, anul cumplitei revoluții a țăranilor din vechiul regat al României, „Revista Teologică” din Sibiu, Octavian Goga, atunci secretar literal al „Astrei”, publică în revista „Luceafărul” un articol despre „chemarea preoțimii noastre”. În acest articol, el afirmă că chemarea preoțimii române e să fie povățuitoarea mulțimii, nu numai în cele religioase, ci și în cele economice și politice. „Popa Tanda”, care face din parohia sa de oameni săraci și nenorociți o comună de oameni bogați și mulțumiți, înfățișat cu multă măiestrie de Ioan Slavici în nuvela cu acest titlu, zice Goga, rămâne „încă multă vreme prototipul chemării preotești”.

Intervenind în discuție câțiva clerici, Goga își precizează și mai bine convingerile. El spune că în-doita misiune religioasă și economică-politică a preoțimii române e numai pentru moment. „Cât pentru viitor, — sunt cuvintele lui — vremea va schimea trebuințele... Atunci preoții vor fi poate numai slujitorii altarului și poeții numai slujitorii frumosu-lui”. Acest viitor, zice autorul, e încă „departe”. Din felul cum el arată dubla chemare a preoțimii,

se vede că accentul principal cade pe îndeletnicirea lumească cu economia și politica.

Cu toată formula aceasta de laicizare a clerului ortodox, Goga cere, aproape în același timp, „vrem o credință”. În articolul cu acest titlu, după ce arată viața religioasă a protestanților din Scoția, așa cum a văzut-o cu prilejul unei visite la prietenul său R. W. Seton-Watson, și după ce zugrăvește câteva crâmpie din viața religioasă a țăranului român cu atâtea legende și superstiții, — „flori sălbatice crescute în ogorul lui Christos” — el întreabă, în cele din urmă, „care este credința d-tale, mult lăudat in-telectual al nației mele?” Și tot el răspunde că acest „intelectual” urmează „un raționalism vulgar” și „e o balansă pururea mișcată de împrejurări”. De încheiere, tot el cere dascăli luminați cari să în-vețe pe școlari credința în Dumnezeu, iar în centrele universitare „preoți cu gură de aur”. Iată, deci, că și pentru Români lui Goga „un singur lucru este de trebuință” (Luca X, 42) și că Popa Tanda nu mai e de ajuns, ci trebuiesc preoți sfinți și învățați.

Discuțiile de mai înainte sunt dinaintea marelui război.

După acest război, Goga e cel dintâiu ministru al Cultelor și Artelor. În această calitate și în acest moment, el vede cât e de complexă problema reli-gioasă în noua Românie. Războiul mondial a schim-bat cu totul perspectivele. Români au fost prinși și ei într'un mare angrenaj internațional, pășind alături de națiile cari duc cu un pas înainte destinele lumii. Orizontul lor sufletesc s'a lărgit. În suflete s'au ivit impulsuri și sugestii necunoscute. Tranșeele, cu-tropirea celei mai mari părți din vechiul regat de către dușmani, bolșevismul rusesc, epopoea biruințelor din partea a doua a războiului, lărgirea hotarelor, patrimoniul sufletesc specific al alipiților, con-tactul zilnic cu străinii, au deschis o fereastră în sufletul românesc după înoptrări seculare și, pe această fereastră, a dat năvală un val tumultuos de aier proaspăt: valul întrebărilor. Aceste întrebări au început să zgudue și „strămoșeasca” credință „orto-doxă”. Această credință avea organizații deosebite în provinciile alipite; ele trebuiau unificate. Ca bază de unificare s'a ales statutul protestant dat de mitro-politul Șaguna bisericii ortodoxe din Ardeal. Mi-nistrul de culte, Goga, e foarte încântat de concepția democratică a acestui statut, care prevede corporații legislative și administrative bisericesti, având două treimi de reprezentanți mireni și numai una de cle-rici. Acest sistem electiv, zice el, va da „o nouă pulsație de energie... în toate închieturile unui așe-zământ milenar”.

S'a înșelat, firește și în această privință.

Credincioșii adevărați, așa de puțini la ortodoksi, sunt tot mai nemulțumiți de acest sistem. „Trebuie să constatăm cu durere că noua și sărbătorita noastră lege bisericească nu ne-a urnit nici cu două palme de lângă băltoaca vechilor și proastelor noastre apucături” (Gala Galaction, Ziua Domnului în ziarul „Curentul”, București, 29. 2. 1932). — Ca Ardelean, Goga putea ști nemulțumirea ce statutul șagunian trezise în însăș provincia sa de baștină. „Foaia Diecezană” din Caransebeș prezenta în 1918 următorul tablou. După ce arată că în biserica ortodoxă română, nu mai e smerenie și cinste de Dumnezeu, numita Foaie se întreabă: „Cine e de vină la toate acestea? E de vină împrejurarea că, până la 1868 (data introducerii Statului lui Șaguna), a fost sfânta biserică ce a trebuit să fie, un loc sfânt, unde credincioșii n'au avut de căutat altceva decât ușurarea și mângăierea sufletului... biserica a stat deasupra poporului, iară dela acel timp încoace, biserica, contrar menirii ei, a ajuns pe mâna poporului” — „Dar ce face poporul nostru de astăzi, după ce a primit drepturi mari?... Alege! preoți, alege învățători, alege deputați de tot soiul, însă tot cu scandaluri și scârbe...”

Tot atât de uluitoare e atitudinea lui Goga în discuția „răsvătirii dela Cuibul cu barză”. Ce e această răsvătire? Tudor Popescu, preotul dela biserica S. Ștefan, numită de popor la cuibul cu barză, din București, răspândind învățături și practici protestante între credincioși, e răspopit. Goga se ocupă de acest caz, fiindcă el însuș a avut prilej să-l audă predicând pe Tudor Popescu și să vadă că răsvătiria lui nu e un simplu act individual, ci revolta în masă a enoriașilor.

Deși autorul bine știe că, atât prin numărul, cât și prin însemnatatea lor, mireni conduc biserica ortodoxă, totuș se întreabă: „Ce face astăzi biserica pentru îngrijirea sufletelor noastre?” După ce vedește că „venerata instituție tânjește”, fiindcă nu este duh în gura ei, el continuă astfel: „În mijlocul părginirii generale ne întrebăm: cine strigă aici la noi pentru învățăturile lui Christos? Ce propagă astăzi amvonul? Unde sunt teologii cu graiul inspirat ca să vestească lumii noastre cuvântul adevărului? Cunoaște cineva pilde de devotament la adăpostul crucii, avem călugări iluminați, sau înalți demnitari bisericești, a căror viață de cristal să lumineze ca rază din cer în mințile noastre? — Iată întrebări elementare al căror șir e nesfârșit de lung și pe urma cărora îndoiala cu fiorii ei de ghiață se apropie de noi ca să ne lase sceptici și amăriți”.

Acest scepticism și această amărăciune a fostului ministru de culte provine din faptul, că el nu-și dă silința să cunoască adevărul. El uită că, precum nu e plăcere decât în frumusețe, mângăiere decât în bine,

așa nu e liniște decât în adevăr și pace, decât în dreptate.

Față de minorități

Ca ministru, Goga a înțeles că Statul e al tuturor cetățenilor și credincioșilor, nu numai al celor ce formează majoritatea „dominantă”. De aceea a încercat să fie drept față de toți, cerând să treacă prin parlament statutul fiecărei confesiuni religioase, pentru a primi un temel de legalitate.

Pivitor la catolici, el stăruiește pentru un concordat cu Sfântul Scaun Apostolic al Romei, fiind convins că „acest contract bilateral... nu mai poate fi amânat fără a crea situațiuni dificile”.

Cuvinte deosebit de elogioase are el totdeauna despre Biserica Unită care, după convingerea lui, „trebuie să aibă puțința unei dezvoltări normale, având ea a conduce și îndruma destinele catolicismului integral în țara noastră”. Vorbind ca ministru de Interne la 3/15 Maiu 1927 despre conducătorii Blajului istoric, el le face acest elogiu. „Judecați din perspectiva istoriei” — sunt cuvintele lui Goga — „ei răsar ca figuri luminoase încununate de o strălucită aureolă. Ei au avut tot ce trebuie conducătorilor unui popor la zile de răspântie; au avut până la frenezie porunca implacabilă a sângelui, au avut îndrăzneală în cuget și hotărîre în acțiune, au avut deopotrivă și simțimântul unității de rasă susținut de o cultură superioară și orientarea fericită în frământările continentului. Firesc era, ca cea dintâi tresărire vulcanică a unei conștiinți colective, pe care ei au creat-o, să ceară cuvânt aici, în Blaj...”

Pentru acest spirit de dreptate ce l-a însuflețit, pomenirea lui Goga va fi totdeauna una din cele mai mișcătoare. Și iată de ce problema religioasă ca și atâtea alte probleme ridicate de el, interesează de aproape și pe alții decât pe cei mai de aproape ai săi.

Cuvinte de aur

Din învățăturile lui Cakya-Muni: „Nu toți ceice lucrează au recompensa lor, însă pentru ceice nu lucrează nu există recompensă”.

Sf. Apostol Pavel către Corintieni: „Fraților, Dumnezeu pe noi Apostolii ne-a arătat că pe cei mai de apoi, ca pe niște osândiți la moarte, pentru că spectacol ne-a făcut lumii, și ingerilor și oamenilor. Noi nebuni suntem pentru Christos, iar voi înțelepți pentru Christos; noi slabi, iar voi tari; voi preamăriți, iar noi necinstiți. Până în clipa aceasta suferim de foame și de sete, suntem goi, chinuți, umblăm din loc în loc, ne ostenim și lucrăm cu mâinile noastre; când suntem ocărăți, binecuvântăm; când suntem prigoniți, răbdăm; când suntem vorbați de rău, ne rugăm. Până în ziua de azi, am ajuns ca gunoiul lumii acesteia, ca lepădătura tuturor”.

„Eroi” în viața poporului român

de ȘTEFAN METEȘ

Marele cugetător englez, Thomas Carlyle, a fixat mai precis și mai exact rolul eroilor în viața neamurilor, spunând:

„Istoria universală este în fond istoria oamenilor mari cari au muncit aici pe pământ. Erau conducătorii, oamenii, acești oameni mari; plâsmuitorii modelul, și într'un înțeles larg, creatorii a tot ceiace oamenii luați împreună s'au străduit să facă sau să dobândească; toate lucrurile pe cari le vedem săvârșite în lume sunt, drept vorbind, rezultatul material exterior, realizarea practică și intruparea gândurilor ce sălășluiau în Oamenii Mari trimiși pe lume: sufletul întregii istorii a lumii, am putea prea bine să o admitem, ar fi istoria acestora”. Adevărul acestor cuvinte îl dovedește cu prisosință, întreaga istorie a omenirii în general și a fiecărui popor în special.

În a doua jumătate a veacului XIX o școală istorică, cu reprezentanți de seamă, a detronat pe „eroi” de pe soclul de cârmuitori ai popoarelor, punând în locul lor mulțimea cu multele și feluritele ei nevoi materiale, cari singure conduc și domină viața neamurilor. Ideile acestea au fost propagate cu un fanatism extraordinar și în multe țări au prins rădăcini adânci, transformând din temelie organizațiile statelor și popoarelor, distrugând tot ce a fost înainte pentru o viitoare fericire pământească himerică, ideală și absurdă. S'a dovedit pe deplin sub ochii noștri, că aceste idei, cu mulțimile anonime și interesele obscure ale tuturor, sunt o nenorocire și ele au falimentat, fiind susținute exclusiv de niște șarlatani intelectuali sau de interesați materialicește, ori de niște iluzionisti a căror minte a fost hrănită o viață întreagă cu abstracții lipsite de orice bază reală și în contradicție evidentă cu experiența verificată a istoriei, a logicii și a minții sănătoase.

În epoca noastră, când în urma acestor idei socialiste, se probeau țări și neamuri, au apărut „eroii” în sensul lui Carlyle, ca salvatori ai lor în adevăratul sens al cuvântului. „Eroi” moderni sunt ducele Mussolini, Kemal Atatürk și Hitler, cari au salvat dela distrugere sigură neamul și țările lor: Italia, Turcia și Germania, având să mai joace un rol im-

portant în viața lumii, dând exemplu ce poate face un „erou” pentru o țară și un neam, când acestea sunt în primejdie de moarte.

„Eroul” este o personalitate excepțională, menită să îndrepte și să salveze o nație dela peire în vremuri extrem de grele. Are puteri sufletești imense, cari biruiesc orice zăgazuri sfarmă toate greutatețile puse sau ieșite în cale, deschide drumuri noi de lumină, pe cari neamul său sau omenirea întreagă aleargă sute de ani, fiind convinse, că mergând în direcția indicată de ei se ajunge cu siguranță la izvorul cel fără de moarte al mântuirii și fericirii. Ei influențează, domină o societate, un neam; le mână la luptă și, sub vraja cuvântului lor, merg la moarte sigură pentru biruință. Ei înșiși adeseori își sacrifică viața, fiind convinși că o fac pentru binele și propășirea viitoare a semenilor lor. Smulg tainele viitorului, fixează idealuri pentru atingerea cărora vor săngera multe generații spre a putea intra în cetatea Damascului. Se ivesc la sute de ani și fericit e neamul, care i-a născut și mai fericit e cel care i-a înțeles și i-a urmat pe drumul spinos, dar izbăvitor. Adeseori acești „eroi” sunt și martiri ai ideilor lor, plătind cu viața binele și lumina împărtășită neamului lor.

Astfel de eroi am avut și noi în cursul istoriei. Iată numele lor:

Ștefan cel Mare se ivește la 1457 și aproape o jumătate de veac domină epoca sa în Orientul Europei. Moldova lui mică, ca teritoriu și populație, inconjurată de dușmani ireductibili: Ungurii lui Matiaș spre Apus, Polonia spre Nord, Tatarii spre Răsărit și din Sud venia puvoiiul turcesc sub conducerea neînfricatului sultan Mohamed. Starea era desperată. Vitejia și înțelepciunea lui Ștefan Vodă a știut pe rând să-i înfrângă pe toți aceștia, asigurând independența țării sale și admirația străinătății pentru acel ostaș și Român, care, cu mijloace reduse, a reușit să realizeze lucruri extraordinare de mari și în veci neuitate pentru neamul său și pentru creștinătatea amenințată.

Trece un veac. Nori grei se îngrămădesc asupra neamului nostru. Prezentul, insuportabil, viitorul se pare cu totul întunecat, nici o rază

de lumină nu pare a se ivi la orizont. De odată, din bezna întunericului, fulgerător se ivește Mihai Viteazul, care prin spada sa schimbă totul. Infrânge pe Turci și Unguri, unește cele trei țări române, fixează idealul de unitate națională, fără care Românii nu pot avea un viitor strălucit în acest Orient al Europei și, mai bine de trei secole, ai noștri se zbuțuie și fac totul pentru realizarea lui. Mihai Viteazul însă a plătit cu viața sa îndrăzneala de a uni pe toți Românii sub oblăduirea unui Domn român.

În Transilvania, la 1784, s'au ridicat trei țărani: Horia, Cloșca și Crișan, apoi un intelectual, la 1848: Avram Iancu, pentru a desrobi neamul lor de sub apăsarea nemiloasă a Ungurilor și a-i croi o viață mai bună după veacuri de suferință.

Pentru fapta lor cei dintâi au fost pedepsiți cu moarte pe roată, iar Iancu și-a pierdut mintea, văzând că împăratul e un mincinos, care nu se ține de cuvânt, făcând dreptate Românilor, cari se sacrificaseră cu miile pentru apărarea și păstrarea sigură a tronului său.

Ucis a fost, la 1821, Tudor Vladimirescu pentru mișcarea revoluționară făcută pentru eliberarea Țării Românești de sub exploatarea Grecilor fără inimă.

Alexandru Cuza, prin distincția și noblețea sufletului său, a reușit să fie ales Domn al celor două Principate unite. Prin mari reforme de dreptate socială și națională, a voit să le ridice la nivelul statelor moderne. A secularizat imensele averi mănăstirești, pe cari le folosiau Grecii dela diferitele mănăstiri orientale, a impropriat țărani români, cu pământul necesar existenței lor trudite, pe care veacuri dearândul ei îl apăraseră și-l fructificaseră cu munca lor amară de fiecare zi. Iubirea lui de țară și neam, dovedită prin atâtea mari și neperitoare reforme, a fost răsplătită de boierii răi și nerecunoscători, prin detronarea lui neașteptată. A plecat în exil, fără a rosti un cuvânt de nemulțumire, numai ca în țara lui să fie pace și progres, căci prin ceea ce făcuse nici el nu voise altceva.

Regele Ferdinand a rupt relațiile cu neamul său de sânge, și-a pus în primejdie tronul său, a suferit mizerii și umilinți, a stat doi ani ghemuit în Moldova lui dragă, înconjurat numai de dușmani ireductibili, cu o răbdare, credință și vitejie de admirat, pentru realizarea României Mari. Dumnezeu l-a în-

vrednicit să birue dușmănia oamenilor și vremurilor, și să se bucure timp de zece ani, ca Domn al tuturor Românilor, pe cari în mare parte el îi eliberase de sub stăpânirea seculară a vecinilor vrăjmași născuți.

Amintirea acestor „eroi” ai neamului cu realizările lor neperitoare, — într'o epocă de egoism brutal, de materialism cras, de moleșală condamabilă, de lipsă de ideal înalt și iubire de neam și patrie dovedită prin fapte, — cred că e binevenită. Vremuri grozave ne așteaptă, neamul nostru încă va fi încurând pus la mare încercare, viitorul lui e amenințat de numeroși dușmani ce ne împrejmuiesc. Pentru înfrângerea acestora să ne pregătim cu zor sufetele zi și noapte, eroii neamului cu iubirea și sacrificiul lor să ne stăpânească toată ființa noastră vremelnică, spre a putea susține și asigura ce-i veșnic pentru neamul și țara noastră, așezată în acest Răsărit la răscrucea tuturor răutăților.

Fondul, nu forma

Din „Sfarmă Piatră”

Dacă vrem să trăim și să progresăm trebuie să ajungem să posedăm realitățile vii, nu formele, aparentele înșelătoare. E linia noastră de conduită în această revistă. Când vedem oameni cari sunt pătrunși, cași noi, de această idee, *singura salvatoare*, nu putem să nu le înțindem o mână frățească, să nu-i relevăm și să nu-i considerăm ca prețioși distinși tovarăși, pe calea spinoasă ce ne-am ales.

Iată ce scrie distinsul director al revistei Sfarmă Piatră, Dl. Al. Gregorian, în No. 117 al revistei sale:

„Forma fără conținut nu e nimica.

„Dacă în organismul noului Stat nu se aprinde un suflu nou de viață, dacă nu circulă sângele viu al entuziasmului în arterele lui, zadarnic... Opera rămâne un mulaj frumos și atât”.

„Sufletul de viață nouă există. E în tot acest tineret care protestează neincetat împotriva așezărilor putrede din România și care, cu ochii fix undeva pe cer, la conturul de lumină al patriei, se jertfește bucuros pentru splendoarea ei”.

„El e naționalist. Naționalismul lui, însă, nu e o stare afectivă, ci o stare de conștiință. Impulsiunea lăuntrică la el s'a transformat în act deliberat și în voință năpraznică și durabilă de înfăptuire”.

„Naționalismul generației tinere, din doctrină a devenit atitudine eroică față de Destin; realitate, forță dinamică. De aceea pe ea nu o mai seduc argumentele și teoriile, — ci omul și acțiunea”.

Ce vrea Românul

de ION COLFESCU-DELATURDA

Vântul de regenerare care bate, a găsit un puternic răsunet în Constituția cu care Suveranul a înzestrat țara. Noua așezare fundamentală a introdus, între multe alte inovații fericite; principiul din art. 5, care e cheia de boltă a întregii economii a noului așezământ constituțional. Acest art. spune românului:

„Toți românii... sunt datori a socoti Patria drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, a se jertfi pentru apărarea integrității, independenței și demnității ei, a contribui prin munca lor la înălțarea ei morală și propășirea ei economică”.

În prezentul articol îmi propui a ne examina conștiința, pentru a vedea întrucât conduita noastră de toate zilele, țelurile pe cari le urmărim, „rostul nostru în viață” corespund acestor cerinți.

Dispozițiile noiei noastre legi fundamentate sunt în același timp și principiile cari stau la baza legilor umane și divine cari garantează existența și propășirea popoarelor. Fără o unitate de gândire și simțire, fără un țel comun, fără ridicarea fiecărui individ alcătuitor de stat la conștiința datoriilor imperioase pentru patria sa, fără a deveni „o singură turmă și un păstor”, un popor nu-și poate asigura existența și nu poate păși cu temeiul la marile lui înfăptuiri în concertul celorlalte popoare.

În spiritul noiei constituții orice cetățean e obligat să fie viu, să fie activ, să contribuie cu toată ființa sa fizică și spirituală la propășirea patriei comune. Numai în limitele îndeplinirii acestor imperative se poate el bucura de drepturile conferite de aceeași lege fundamentală: de libertatea de gândire, de învățământ, de libertatea presei, de libertatea muncii; de toate drepturile conferite de legile țării.

În constituția veche nu era trecut formal principiul: „toți românii sunt datori a socoti patria de cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, a se jertfi etc.”. Dar acesta e un principiu care stă la baza vieții noastre publice. Un român, dacă nu e o celulă moartă a neamului său, e dator de fapt să contribuie cu „toată ființa sa morală și fizică” la bunul mers al treburilor publice și la exercițiul datoriilor și drepturilor lui fundamentale, cari singure garantează existența și propășirea Patriei, pentru că se confundă cu însăși anima ei.

Tot noua constituție ne spune:

„Toate puterile emană dela națiunea română”

(art. 29). Aceasta trebuie să o înțelegem în sensul că ideologia poporului român, moștenirea lui spirituală ancestrală, întregul lui patrimoniu spiritual, care trece peste generații, acel patrimoniu spiritual care i-a determinat evoluția în continua lui devenire, i-a dat configurația de azi și i-o va crea pe cea de mâine; această ideologie, această comoară ancestrală, ascunsă în inima și anima fiecărui fiu al patriei străbune, în fiecare generație, este singura generatoare a puterilor în stat. Noi toți, indivizi și generații succesive, nu suntem decât purtătorii ei de cuvânt, pentru o clipă.

Dar să nu fim înțeles greșit. Aceasta nu înseamnă pasivitate. Nu, de loc. Aceasta înseamnă ofensivă, energie, sânge care clocotește în artere, eroism, sacrificiu, moarte și înviere.

Orice popor e într-o continuă agitațiune, într-o continuă devenire. E viața însăși în continua ei curgere. Ea nu este decât un război continuu, pentru cucerirea viitorului, pentru făurirea istoriei, a *Destinului*. Este viață și moarte. Este vijelia creațiunii cu hecotambele de morți și cu infinitatea de nvieri.

În viața interioară a statului dela război încoace, elementele de elită ale neamului s'au nizuit să-i creeze un nou pedestal de viață. Întregul suflet al națiunii s'a concentrat în lupta pentru alungarea anarhiei morale din țară, pentru înlăturarea demagogiei politice, pentru eliminarea elementelor străine și dizolvante, pentru dinamizarea, pentru afirmatiunea animei naționale în toate domeniile de stat, pentru statornicirea în rândurile noastre a unei ordine morale care să asigure punerea în valoare a energiilor noastre creatoare și să deschidă calea ascensiunii neamului românesc.

Și astfel am ajuns în pragul unei lumi noi, care nu trăiește și nu poate trăi decât în curățenia sufletească, în spiritul de jertfă, în eroismul fiecărui cetățean. Puterea de înfăptuire cerută fiecărui român de noua constituție, puterea de regenerare care va crea *Omul nou*, pe care Suveranul țării și sfetnicii Săi îl evoacă în orice acțiune, și cu el odată, România de mâine, trează, mândră, demnă, capabilă de mari destinuri, nu ese din strălucire aparentă, din poze, din știință și inteligență pură, ci din dinamism, din sacrificiu, din jertfă, din muncă, din spiritualitate acelora cari se sacrifică pentru neamul și țara lor

Dar lucrurile omenești se amestecă. Tot ce am spus până acum e propagandă, e deziderat, e voința de devenire întruchipată în elementele de elită ale națiunii, în eroii ei. Ce este însă în realitate, ce trăește în mod real în anima noastră, ce punem noi în practică, în fiecare zi, în fiecare clipă a vieții? Aceasta trebuie să știm înainte de toate, pentru că numai aceasta ne arată dacă noi trăim cu adevărat lumea cea nouă, sau dacă nu suntem decât camuflați în ea.

Noi toți am jurat pe noua Constituție. Acest fapt ne obligă să îndeplinim cerințele ei. Dacă nu ar fi să ne oprim decât numai asupra comandamentului enunțat mai sus, și încă ar fi cazul să cădem pe gânduri. Oare ne conformăm noi principiilor ei de bază, sau îi suntem trădători? Am jurat noi cu conștiința ca să ne ținem strict de principiile ei, sau am îndeplinit o simplă formalitate, după care ne continuăm viața cași înainte? Ne-am întrebat noi cu această ocazie: s'a născut în noi *Necesitatea* de reînnoire, de a deveni *Omul nou*, pentru a trăi viața cea nouă?

Pentru că să ne convingem de starea adevărată a lucrurilor, n'avem decât să ne uităm la activitatea noastră zilnică, în viața publică, cași în cea privată.

În numărul nostru trecut sub titlul: „Liga Afirmațiunii Românești” am pus înainte câteva comandamente naționale ale timpului de față. Distinșii noștri colaboratori pun și ei la rândul lor probleme capitale. Marii purtători de cuvânt nu sunt mai prejos. Cine și ce realizează în anima sa din toate acestea?

Dacă „patria e principalul temei al rostului nostru în viață”, ea trebuie să trăiască în mine, să fie prezentă, cu marile ei comandamente ale timpului de față, în orice gând, în orice simțire, în orice act al meu. Așa să fie oare? Ne întrebăm noi ce e Patria și ce comandă ea, atunci când, gândim, simțim sau acționăm, fie în viața noastră publică, fie în cea particulară?

Dacă nu o facem, îi suntem necredincioși, oricât am crede noi că suntem buni români și buni cetățeni.

Eram într'o zi la o instanță judecătorească. Se judecau niște falșificatori de timbre. Au operat în țară și străinătate. Toți evrei, bine îmbrăcați și bine hrăniți. Toți, în stare de libertate. Erau cinci la număr. Președintele ese și citește sentința: toți sunt achitați pe motive de formă. Sentința a fost foarte bine motivată. Satisfacția acuzaților a fost și ea la unison. Dar Patria, marile ei comandamente, au fost ele prezente, când s'a instruit, când s'a concretizat acuzarea, când s'a judecat? Nu a suferit ea prin administrarea acestei justiții formale?

Câte nu s'ar schimba, cum ar fi ordinea noastră publică, câte calamități sociale nu s'ar înlătura, câte progrese nu s'ar realiza, dacă ne-am da seama că, atunci când judecăm, Patria trebuie să fie prezentă în gândurile, în simțirea, în toate fibrele ființei noastre și să ne comande rezoluțiile?

Legea e lege; ea trebuie să fie respectată, e cadrul obligator în care ne mișcăm. Dar legea e făcută pentru Patrie; nu Patria pentru lege.

Într'o mare metropolă din ținuturile alipite, în care infiltrațiunile românești în comerț și industrie sunt foarte anemice, se pune chestiunea reînchirierii unui local central al municipiului. Localul a servit de peste douăzeci de ani, unui farmacist și industriaș român din localitate. Comerțul și industria știm că sunt în mâini străine, că, cu privire la farmaceutică, stăm și mai rău.

Știm că unul din marile comandamente ale momentului este cucerirea comerțului și industriei pentru națiunea alcătuitoare de stat, problemă vitală care intră cu toată greutatea ei în conceptul **Patrie**. Farmacistul se duce la Primar, un înalt magistrat, și-i atrage atenția că e singurul industriaș român din localitate în acea ramură de ocupațiune, că are acolo un vad de 20 ani și că licitația, pentru eventuale câștiguri minime, îi poate ridica posibilitatea de a mai exista pe piață în favoarea evreilor cari îl concurează. I s'a răspuns: dacă la licitație dă altul cu 10 lei mai mult, va fi preferat; așa e legea.

Pentru acest magistrat legea și respectul ei strict e Patria. Și cu drept cuvânt. Aceasta e misiunea lui: să facă să fie respectată legea. Dar legea e o formă, e un cadru; în cadrul acesta trebuie să trăiască un fond. Fondul acesta trebuie apărat și consolidat. Scopul legii nu poate fi altul. Dacă scăpăm fondul pentru formă, ajungem la justiție formală care e o calamitate socială, pentru că prin labirintul de forme se strecoară toate miazmele pe cari legea și morala, de acord cu marile comandamente naționale, trebuie să le distrugă.

Acest sistem de a aplica forma rigidă, fără a ne preocupa de fond, este al lumii vechi, care rezerva statului rolul de polițist, absent din fondul real al lucrurilor, cari nu-l preocupau; nu poate fi al lumii celei noi, care impune fiecăruia să devie o celulă vie a Patriei sale.

În noua concepție de stat, dată de noua noastră așezare fundamentală, nu există justiție formală, pentru că cetățeanul, investit sau nu cu o autoritate de/stat, e întâi al Patriei și pe urmă al lui sau al altor interese. Și tot așa și legea. Patria fiind prezentă pretutindeni, ea nu admite ca să fie trădată pentru motive formale. Patria nu este formă, e fond, fondul viguros spiritual care-i asigură devenirea, de

la care „emană toate puterile în stat” și prin care totul respiră.

Un industriaș român, instalat cu mari greutate și mari jertfe, dă faliment, pentru că a fost pus în imposibilitate, de a-și exercita meseria, prin faptul că nu i s'a acordat la timp importarea din străinătate a materiei prime necesară pentru exercitarea meseriei sale. După el vine un altul, care cade pentru aceleași motive. În timpul acesta însă industriași similari evrei primesc la timp materiile cerute de români.

Pentru ce au fost respinși românii și preferați evreii? Eu presupun că au fost motive temeinice normale și legale. Dar pentru ce au subsistat aceste motive? Și dacă Patria ar fi fost prezentă, erau ele posibile? Victimile spun că ar fi avut și ele la timp marfa solicitată, dacă s'ar fi acomodat cu anumiți evrei cari îi speculau.

Dar în fiecare din noi, în activitatea de fiecare zi, de fiecare moment, atunci când oficiem ca avocați, ca magistrați, ca administratori, ca profesori, ca industriași, ca comercianți, ca plugari, etc., este oare prezentă Patria, care trebuie să fie „cel mai de seamă temei al rostului nostru în viață”? Să ne gândim și să ne răspundem singuri. — Să nu judecăm însă superficial. Să ne dăm seama că nu tot ceea ce strălucește conduce, fermentează și crează spiritualitatea unui neam, ci ceea ce este viu, ceea ce trăiește cu adevărat, ceea ce clocotește în artere și cere imperios *Infăptuirea*.

Ce este în noi ceea ce cere imperios *Infăptuirea*? Patria să fie oare „cel mai de seamă temei al rostului nostru în viață”, sau interese meschine și trecătoare, îmbrăcate în forme goale! Nu cumva noi păcătuim față de Patrie, o trădăm în fiecare moment? Și o trădăm de sigur, atunci când punem micile noastre interese, micile noastre vanități, și chiar existența noastră, mai presus de Patrie.

Dar ura, invidia, perfidia cu care căutăm să ne distrugem unii pe alții, în loc de a ne respecta, iubi și ajuta reciproc, tot patrie să fie oare?

Dacă Patria ar fi realmente prezentă în noi, ar fi oare posibilă colonizarea țării, dela un cap la altul, cu o seminție străină care răspândește în jurul ei cele mai otrăvitoare miasme, sub ochii noștri impasibili? Dacă Patria ar fi prezentă, ar exista mizeria în țară, prăpădul din rândurile națiunii alcătuitoare de stat, fie în interiorul statului, fie peste granițele lui? Câte *Necesități* de mari *Infăptuiri* nu s'ar produce în noi, *Necesități* cari ne-ar împinge cu biciu de foc la acțiune, dacă Patria ar fi prezentă în noi, dacă ea ne-ar da suflul de viață, dacă nu am constitui în fapt pentru Ea celule moarte?

Patria, patria vie, anima perpetuă a neamului, care l-a creat și-l conduce, care e prezintă pretutindeni, din care se alimentează focul sacru al fiecărei generațiuni; ce cuvânt sublim, ce reconfortare sfântă, ne poate da și câte nu ne spune el!

Dar pentru a înțelege și a trăi în anima eternă a Patriei, pentru a ne identifica cu Patria vie, ne trebuie credință, pătrundere, viață vie, intuiția adevărului. Nu cu inteligența și cu știința ne identificăm cu ea, ci cu partea care formează, „cel mai de seamă temei al rostului nostru în viață”.

Când Christ s'a prezentat, după înviere, discipolilor Săi, Toma nu a crezut. Și Mântuitorul i-a spus: „Tu ai văzut și ai crezut; fericiți, cei ce nu au văzut și vor crede”. Pentru a trăi în Patria Vie, pentru a fi una cu Ea, pentru credință, pentru *Marile Infăptuiri*, ne trebuiesc în adevăr alte calități, alte valori sufletești, decât acelea pe cari le prezintă omul vulgar, oricât ar fi el îmbrăcat, cu podoabele, cu strălucirea științei, inteligenței și chiar a culturii timpului său.

Nu cunosc nimic din realitatea vie a Patriei aceia cari cred că inteligența și strălucirea aparentă conduc lumea. Lumea e condusă de credință, de puterea de înfăptuire, care ese numai din curățenie, din spiritul de jertfă, din spiritualitatea creatoare a acelora cari poartă în ei Patria vie, care n'are nimic de a face cu exponenții inteligenței și ai științei, dacă, concomitent, și în afară de calitatea lor de exponenți ai inteligenței și științei, nu trăiește în ei acea putere de jertfă și de înfăptuire, acea putere care vine de dincolo de existența fizică, pe care Christ a lăsat-o între cei vii, pe care noi o numim Sfântul Duh, Spiritul Sfânt, pe care cei vechi o numeau *Logos*, și pe care cărțile noastre sfinte îl numește: „Cuvântul”. — „La început a fost cuvântul...” Celce are „Cuvântul” are busola vieții. Acela are adevărul cu el. Crede și nu cercetează. Și totuși nu rătăcește. Are cu el: „Calea, Adevărul și Viața”. Pe când ceice strălucesc de știință și de inteligență nu pot ajunge decât la arguții. Ei nu pot merge decât alături de drum, alături de realitate; rătăcesc în haos, cu toate că cercetează și nu cred, până nu văd. Și cum o să vadă, dacă sunt orbi; dacă nu au „Cuvântul”, Scânteia de Adevăr cu ei, din care numai pot eși marile elanuri, marile înfăptuiri ale vieții, Patria Vie, care trebuie să facă „principalul rost al vieții”, și criteriul, busola, măsura călăuzitoare cu care cântărim gândurile, simțirile, faptele noastre și ale semenilor noștri, criteriul cu care măsurăm și distribuim, toate fără rătăcire.

Să crezi și să nu cercetezi, dar să ai puterea creatoare și călăuzitoare în tine. Picioarele nu știu că merg și totuși merg. Stomacul nu știe că dige

rează și totuș digerează. Ferice de cel ce digerează, fără să știe, și vai de cel ce știe, dar nu digerează.

Dacă nu suntem cinici și perfizi, orbi și surzi și dacă avem posibilitatea de a privi adevărul în față, atunci ne dăm seama, că nu școala, inteligența, hainele, aparențele, situațiile sociale, cu cari ne-am îmbrăca, ci puterea noastră însăși, spiritualitatea noastră; sunt acelea cari decid de valoarea noastră, de patriotismul nostru viu, de destinul nostru.

Numai valoarea noastră de dincolo de inteligență și știință ne poate da adevărata măsură a valorilor, ne poate cuceri realitatea vie a vieții și posibilitatea să pregătim patriei noastre un nou viitor, o nouă viață, o viață care să-i asigure triumful față de dușmanii ei dinăuntru și dinafară, să o îndrumeze înspre o regenerare totală.

Putem fi mici în aparență, dar, mari prin anima noastră, prin anima vie a neamului pe care o polarizăm. Și putem fi mari figuri ale neamului, mari în aparență, dar sterpi în fond.

Pe peretele uneia din sălile de expoziție dela Roma, capul guvernului italian a făcut să se graveze aceste memorabile cuvinte ale lui Liviu:

„Dacă este un popor care are dreptul de a considera sfinte originile sale și de a le atribui zeilor, acest popor e cel roman... se recunoaște bucurios legenda că Marte îi e părintele și părintele fondatorului său”.

Să scoatem din adâncuri originile noastre sacre, să le raportăm la Christ, pe care să l recunoaștem patron, la Christ, cu care strămoșii noștri au luptat

și au biruit. Și, cu ajutorul oștilor îngerești, a acelor cari conduceau în bătălii pe Ștefan cel Mare, precedat și secundat de Mântuitorul neamurilor, să declaram război tuturor acelor cari subminează Patria și-i secătuesc patrimoniul ei sacru, începând cu biciuirea propriilor noastre viții, propriilor noastre scăderi.

Să răspândim în întreaga țară schimbarea tablei valorilor, să determinăm în jurul nostru inițierea, făurirea **Omului Nou**, care să ne dea o altă Românie, aceea pe care o reclamă geniul nostru ancestral, moștenirea noastră sacră, sacrificiile părinților, moșilor și strămoșilor noștri, sacrificiile tuturor eroilor cari, prin suferințele, prin jertfa vieții lor, au dat Patriei ființa ei spirituală.

La întrebarea pe care am pus-o în fruntea acestui articol, „Ce vrea Românul”, răspundem deci: Românul nu vrea și nici nu poate să vrea, decât ceea ce trăește realmente în el. Cel absent din viața națiunii, cel mort spiritualicește, orice haină ar îmbrăca, și oricât de strălucit ar fi, nu poate fi credincios neamului și Patriei, pentru că patria vie nu trăește în el.

Trebuie învățat Românul, să știe să vrea, să știe ce vrea, să vrea ceea ce trebuie să vrea, să nu fie celula moartă, ci celula vie a neamului și patriei sale, să nu rățăcească în haos, sterp și fără foc sacru în sânge; trebuie învățat românul să afle: Calea, Adevărul și Viața.

În aceasta stă toată legea și proorocii neamului nostru.

Popas sufletesc...

de ION I PORUMB

E ziua eroilor. E ziua când ne amintim cu îmbelșugat prinos de recunoștință de toți fiii patriei cari, la suprema ei chemare, au alergat, într'un gând și un suflet, ca să sfarme lanțurile robiei, în cari se sbătea acest obidit popor, făcând cu piepturile lor zid de apărare la hotarele țărișoarei binecuvântate de Dumnezeu, pe care o râvniau și o doriau să fie a lor dușmanii. Și-au vărsat cu prisosință sângele lor scump, cu care e frământată întreaga plămădă a pământului țării noastre. Ei au svârlit haina cea veche și murdară a sclaviei, îmbrăcând țara într'un „vesmânt nou de nouă sărbătoare; sărbătoare pe care fiecare român, în suprema clipă de înclăstare cu moartea, o visa atât de frumos. Viața

acestui popor a fost un tragic și chinuit calvar. Golgotha noastră a fost mai înaltă, iar drumul mai întortochiat și mai lung. Am căzut de multe ori sub greutatea crucii ce o purtam, dar ne-am ridicat voinicește, ducându-ne cu resemnare sarcina cea grea. Sudori de sânge au curs depe fruntea noastră. Biciuitorii ne-au fost mai cruzi și loviturile lor mai multe și mai barbare. Cunună ce au împletit-o pe capul nostru a fost prea mare și cu prea mulți ghimpi. Piroanele au fost mai puternice și mai ascuțite, iar răstignitorii, mai nemiloși. Durerile ce ne-au sfâșiat sufletul și trupul pe crucea răstignirii noastre au fost îngrozitoare și fără seamăn.

Toate însă le-am suportat cu resemnare

întocmai ca divinul Mesia, pentru că am știut că sămânța semănată e cea mai bună, că pământul pe care cade e negru și productiv și că rodul deci va fi, nu însuțit, ci înmiit. Eram convinși de acest lucru, căci acest drum era drumul izbăvirii. Drumul crucii și al jertfei e drumul învierii. În marea sărbătoare din 1918 peste capetele celor ce erau de față la marele act, se revărsa un aib și curat val de zăpadă, voind par'că să acopere și să îngroape toate păcatele vechi. Cerul ne-a binecuvântat, înfrățindu-se cu noi.

Dar făuritorii cei mai viteji ai marelui ideal nu s'au bucurat, căci trupurile lor au fost sfârticate de ghiulele dușmanilor, murind într'un chinuitor sbucium de martiri naționali. Au murit pentru noi, pentru copiii lor. Au murit pentru a ne făuri un destin mai bun decât al lor. Dar noi, cari ne-am pierdut, în suprema încleștare, părinții și frații, noi cari trebuia să devenim copiii națiunii întregi; am devenit copii ai nimănui. Eram alungați dela toate ușile, de către toate lichelele ca niște câini.

Indiferent însă de situația noastră, suntem mândri în noi înșine că idealul făurit, părinților noștri se datorește.

Azi gândul nostru zboară cu douăzeci și ceva de ani în urmă, la zilele când, cu lacrimi în ochi și cu fiorul sfânt al dorului revederii, părinții noștri s'au despărțit de mamele noastre sărutându-le și sărutând și obrazul nostru, al copiilor lor.

Tristă despărțire. Ei nu mai știau dacă își vor mai revedea vreodată soțiile și copiii, sau nu. Mi-amintesc că îmi spunea mama, că atunci când a plecat tatăl meu pe front, nu aveam decât trei săptămâni. Eu n'am simțit deci niciodată fiorul iubirei de tată. Când am crescut mai mare, întrebam de mama, unde este tatăl meu. Atunci mă privea duios, ochii i-se împăen-jeneau și începea a lăcrima. Mă apropia de sânul ei, mă mângăia pe cap, mă săruta și-mi zicea: Va veni odată tatăl tău. Cu această nădejde mi-am hrănit sufletul meu de copil, așteptând să vină tatăl. Și el nu venia. Abia când am crescut mare, am înțeles realitatea cea tristă. Eu nu aveam tată.

Între străini am crescut, ca un copil al nimănui. Dar niciodată n'am disperat. Am muncit totdeauna din răspuțeri. Mi-am zis: dacă tatăl meu și-a dat sufletul pentru patria cea mare, devenind o cărămidă la temelie ei între ceilalți opt sute de mii de eroi, datoria mea și a tuturor celor ca mine, este de a munci din

răspuțeri pentru a face din această țară una mai frumoasă și mai strălucitoare decât toate celelalte.

Ziua eroilor din anul acesta este singura ce am trăit-o intens. Procesiunea a fost mai frumoasă ca oricând, cortegiul mai impozant, fețele mai expresive, mersul mai lin, pasul mai domol, glasul de tânguire al clopotelor mai duios, cântecul muzicii militare mai pătrunzător, cântările corului studenților dela teologie îmbrăcați în togele negre, mai jalnice.

Armata albă a străjerilor era foarte numeroasă. Prin această instituție începe reînfiltrarea virtuților strămoșești în sufletele viitorilor cetățeni devotați, virtuți desfigurate și întuncate de vitregia vremurilor.

Noi tinerii cari azi am depășit pragul vârstei de 20 de ani, nu ne-am bucurat de îngrijirea ce li-se dă lor. Când le-am văzut disciplina și entuziasmul profund, și când i-am auzit cântând cu lacrimi în ochi „cântecul eroilor căzuți”, cu brațul întins spre cer, m'am întrebat: de ce s'a creat atât de târziu această instituție menită a-și eterniza ființa în sânul națiunii, prin educația ce o dă tinerelor vârstare pe cari le înfrățește cu glia strămoșească și cu eroii.

De ne-ar fi dat nouă Dumnezeu la început, mintea cea depe urmă a românului.

Trece vremea...

*Trece vremea, vremea vine;
Iarnă ieri, azi primăvară;
Totuș, cei de-un neam cu mine
Gem din greu sub grea povară.*

*Toate liftele străine
— Lupi flămânzi și fără milă —
La noi, huzuresc de bine
Și pe neamul meu împilă.*

*Doamne, Doamne! Rugăciune
Cu smerenie fac fie:
Fă odată o minune
Scapă-mi neamul de urgie.*

*Insețează-l de onoare
Și de dor de vitejie
Pentru-o țară ca un soare,
În care, stăpân să fie.*

*Peste chinurile toate,
Făt-Frumos voinic răsară,
Paloș greu din brâu de-o scoate,
Toți balaurii să piară.*

Gh. Vrăciu

Aspecte

~ Oglinda zilei de azi ~

de DTRU S. CHIȚU-Zlaști

Omnia fert aetas...

Așa grăește cu seninătate, filosofia aceea adâncă și rece a Romanilor.

Dar, fiind sinceri, față de noi înșine, precum și respectuoși față de strămoșii, care ne-au zămislit pe aceste plaiuri, putem mărturisi, că realitatea lucrurilor, de multe ori dureros de tristă, a desmînțit adevărul anunțat mai sus, căci sunt atâtea neajunsuri, situații sau să le zicem mai simplu aspecte, pe cari, cu adevărat „vremea nu le ia cu sine”, nu le vindecă, nu numai pe toate, dar nici măcar în parte.

Ne vom convinge de acest lucru, numai privind dureroase aspecte, în „oglinnda zilei de azi”.

Vom cerceta viața, în atâtea domenii ale ei, fără retușeri, ci numai zugrăvind imparțial, rece și sincer toate stările de fapt, câte au fost și mai sunt și așa cum sunt.

Intâiu să fac o constatare.

Sunt născut pe meleagurile, românești și pito-rești ale Argeșului, și acum pașii vieții m'au adus, să-mi fac apostolia în ținutul tot atât de românesc și pitoresc al Hunedoarei.

În aceasta, n'ar fi nimic rău de menționat. Mă simt așa de bine și sunt dator să mulțumesc cerului pentru aceasta.

Dar, fiindcă veni vorba despre ținutul Hunedoarei, voi zugrăvi aspecte de aici — pe cari le-am văzut propriu pe care le voi înfățișa în mod sincer și dezinteresat.

Ajuns pe pământul Hunedoara, și îmbrățișând cu ochii, ținutul acesta, atât de frumos și tot atât de bogat, m'a fermecat și a făcut să-mi svâcnească inima de bucurie. Dar aspectul vieții oamenilor, cari trăesc pe acest colț de raiu, e amar, și mi-a încrețit fruntea de durere.

....Cu harta în mână, am ajuns la Deva!

Oraș potrivit ca mărime, pitoresc ca înfățișare și ca așezare, curat și românesc în mare parte, m'a impresionat adânc majestatea minelor cetății bătrânului nostru părinte Decebal. Am urcat vârful de deal din parc și o jumătate de zi, m'am îmbătat cu bucuria senină, de fiorii tainici pe care ți-i poate înfige în inimă ruinele acelea, atât de adânc grăitoare despre — nobilii noștri strămoși — Dacii.

Și... cu mâna tremurândă de emoție, am notat în umilul meu carnet, tot ceea ce am putut vedea. Acestea sunt momente rari. Clipe cari nu se uită... Simțiam o voce tainică.

....Glasul pământului....

Dar, m'am smuls locului și am plecat mai departe.

Am plecat la Brad. La Bradul cu vestitele lui mine de aur.

Într'adevăr, aurul acesta, dă lustrul progresului la care a ajuns astăzi pașii omenirii. Dar tot el — aurul — e și veninul timpului nostru.

Mă întreb numai atât „Ce nu poți cumpăra cu aur?!”.

Și totuș...

Țara noastră are atâta aur, dar, și atâta sărăcie în atâtea straturi sociale, în stare de degerescență din cauza negrei mizerii.

Și-apoi viața de aici e așa de scumpă: 3 lei un ou și 6 lei un litru de lapte... etc.

Și aceasta pentru că sunt aci aproape 2600 funcționari — majoritatea străini, Jidani, Sași și Unguri, cari primesc salarii grașe și cari aruncă banul cu ușurință, urcând astfel prețurile și măbind mizeria țăranilor — a moșilor — cari, cu credință și conștiință românească, au făcut zid împotriva impilării vitrege, în cursul istoriei. Mizeria lor și-o, poate închipui oricine.

Destul că n'au nici „pâinea cea de toate zilele”, și trăiesc într'o colibă câte 5-6, într'o cameră care servește și drept bucătărie, în care își amărăsc zilele, lihnii de foame, încât privind lucrurile așa cum sunt, îți lăcrămează ochii de durere, și-ți răsună în minte, refrenul durerii moșilor, purtat atâtea veacuri „munții noștri aur poartă.....”.

Da.

Și, pe pământul acesta plin de aur, țăranul acesta, fiul lui Decebal și al lui Traian, Împăratul Romei, Moșul cel dârz și neînfricat în vremi de cumpănă; își plânge și azi durerea și n'are pâine.

Și acestea le văd eu în oglinda zilei de azi.

E înfiorător...

Am trecut și m'am stabilit în orașul Hunedoara. Există aci o vestită uzină metalurgică a societății „R. I. M. A.”. Aci avem alt tablou. Mai întăiu e alt colț al județului. Apoi aci se lucrează fer, nu aur.

Funcționărimă multă. Aproape 2000 funcționari la 3-4 mii de lucrători manuali. — Lucrătorii... în mizerie.

Mulți, plătiți deplorabil. Fața multora dintre ei, muiată în ceară. Muncesc fără întrerupere. 8 ore pe zi, fără un singur minut de oprire pentru masă sau odihnă.

În aer închis, în fum, și de multe ori sub comenzi asupritoare, fiind încrestați de condeii vreunui „Domnișor cu perciuni”.

Am cunoscut personal pe directorul acestei întreprinderi.

Un om autoritar, muncitor, cinstit și demn. Chiar un om nobil cu adevărat. Dar, mă gândesc, Sfinte Doamne, că dela conducătorul acesta, care se află în vârful piramidei și până la cel din urmă lucrător „e atâta cale”. La urechea lui nu poate ajunge mizeria și jalea lucrătorilor.

În casa lor — aceste ființe bune de exploatare cari în fața celor de mai sus contează ca o mână de lucru, ca o unealtă — găsești o „pită neagră”, mai neagră decât pământul pe care calci cu seninătate, că e al României Mari.

La masa lor nu simt dulceața unui trai omenesc, decât la un Paște, ori la un Crăciun, și atunci numai pentru o zi.

Și totuși.

Uzina rulează miliarde în afacerile sale și înregistrează câștig de milioane. Dar aceste milioane de lei venit, sunt agonisite cu milioanele de sudori ale atâtor mii de lucrători cari își topească sănătatea și vloga sub mâna și munca asupritoare.

Ce vor fi gândind domnii cari comandă acolo sus?

Și aceasta se vede tot în aspectul zilei de azi.

Deși ținutul Hunedoarei e deluros și în multe locuri alcătuit numai din piatră, totuși sunt destule părți în cari se face și agricultură. Dar, o agricultură betegă și slabă, care nu dă omului nici câțimea aceia infimă de „pită neagră” cu care să-și ostoiască foamea.

Și el, țărânul acesta, lovit de soartă și îngropat în lipsuri, muncește, dar se sbate greu de tot, cu două vaci pe car le mulge și pe car le căsnește și la jug și roadă nu are. Starea lui: își învelește corpul în sdrențe, iar seara de multe ori se culcă flămând.

Și aceasta, se vede tot în oglinda zilei de azi.

Am zugrăvit pe pământeni din Hunedoara, privind viața lor materială, având în vedere nevoile trupului.

Dar omul mai are și suflet. Gândindu-mă astfel îmi vine în minte cuvântul evangheliei „numai cu pâine va trăi omul”...

Iar în altă parte zice „Eu sunt lumea lumii și

cela ce vine după mine nu va umbla întru întunec, ci va avea lumina vieții”.

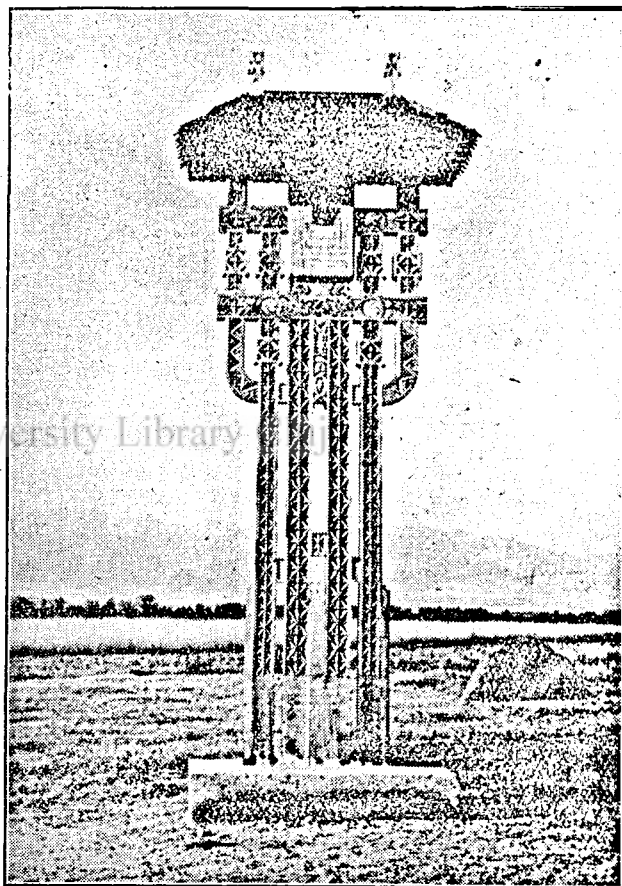
Ori, lumina vieții pentru un popor, nu poate veni din alt izvor decât „din carte”, deci „din școală”.

Viața școlii de azi — mă refer numai la școala primară, deoarece sunt mai aproape de ea — e bolnavă...

A cangrenat-o politica.

Atâția desechilibrați și degenerați politici, au înveninat școala, cu desmățul lor politic: otravă a societății românești de astăzi.

Țărânul e sincer și lesne crezător. El are nevoie de copii, pentru brațe de muncă. Negustorii de vo-

Din ținutul Hunedoarei: Simbolul zilei de azi.

turi așa spun: „Noi — vă lăsăm — copii acasă. Nu dăm amenzi, Noi suspendăm cursul supraprimar începând cu cl. a V-a”.

Auzi!

Și asta când?

Azi când toate națiunile din lume sprijină învățământul și își luminează fiii lor, prelungind învățământul la 8 clase. (Franța, Anglia, Germania). Și când trăim în al douăzecelea secol al omenirii.

Ah! Sfinte Doamne în ce hal a căzut școala poporului. Suntem de neiertat. Căci, datorită,

cangrenei politice, frecvența a scăzut enorm, ajungând la 50—45%. Deaceia, țăranul, apăsător de greutate și cu mintea înveninată de otrava politicii, nu și mai luminează sufletul și rămâne în întunec.

Dar, cum el — țăranul — formează talpa țării, atunci țara cea română în întunec; Și e dureros, e păgubitor, e catastrofal, e prăbușirea grăbită a unui neam!?

Și e rușinos, ca un neam să piară prin el însuși.
Eu, rușinea asta n'o vreau!

Praestat mori quam foedari...

Acesta e glasul străbunilor.

El, răsună din adâncul gleei. Din uitatele moriminte. Și ordonă: „mai bine moartea decât dezoanarea!”.

Câtă dreptate și ce sfântă înțelepciune văd eu în această frântură de gând.

Da...

Onoarea s'o căutăm, s'o iubim, s'o dorim ca pe un soare de pe ceruri care trebuie să schimbe fața acestei Români.

Dacă Goethe, a spus odată — cu deplină dreptate — „Mehr licht”, pentru România de astăzi, dar mai ales pentru România de mâine, e necesar imperativul:

„Mai multă onoare!”.

Căci — dacă va fi cinste și demnitate vom avea atunci și lumină, iar din matca de puteri și de gânduri a acestui neam, se va revărsa tot binele care, va nimici oglinda atât de trist grăitoare a zilei de azi.

Și atunci, — numai atunci — viața noastră va fi alta!

Așa, să ne ajute Dumnezeu!

FIGURI ARDELENE

Rolul lui Simion Bărnuțiu în pregătirea revoluției din Ardeal în anul 1848

de ȘTEFAN PASCU

S. Bărnuțiu și procesul dela 1848

Dar Bărnuțiu n'are noroc să-și continue plăcuta și importanta carieră până la mărețul moment care-l va face nemuritor, căci fiind o fire impulsivă și un temperament revoluționar, nu putea suferi clica ce se încuibase în jurul episcopului Lemeny, nici filo-maghiarismul capului bisericii unite. De aceea, la 1845, ia parte la complotul ce se urzise contra episcopului, fiind unul dintre capii aceluia. Complotul descoperindu-se, cei ce-l puseseră la cale sunt destituiți dela catedră. Lui Bărnuțiu atunci i se oferă o parohie în Bende-Solnocul inferior. Refuzând oferta, în 22 Octombrie, e șters definitiv din clerul diecezei.

A urmat apoi procesul contra complotiștilor, proces care a făcut mare vâlvă în Transilvania și care „n'a fost alta — după cum spune Papiu-Ilarian — decât un preambul al războiului românismului contra unghurismului”. (Al. Papiu-Ilarian a. c. p. CXXXVIII). Alături de gazetele ce apăreau în Transilvania în acel timp și cari făceau educație națională Românilor, acest proces are meritul de a fi scos în evidență personalitățile române cari vor deveni conducătorii marelui epos ce se va desfășura peste 3 ani. „Gazeta” — foaia lui Bărnuțiu — „a format oastea; procesul dela Blaj, conducătorii oastei românismului. Purtătorii aceluia proces și tinerii cari în urma procesului fură constrânși a părăsi Blajul și ceilalți cari în urma aceluia proces nemai (fiind) acceptați la statul

preotesc, se aplecară la științele politice pela școalele țării din Cluj, Oșorheiu și prin Țara Ungurească, continuând pretutindeni apostolatul naționalității, formându-se în societăți cari țineau adunări, se deprindeau în scriere literară națională, întorceau pe tinerii cei răătăciți în școalele streinilor, pe cei buni îi întâria în credința națională și i încuraja, — aceștia se puseră în capul Românilor în anul 1848. Aceștia fură Prefecții și Tribunii. De nu erau acești Români, jumătate românimea din nou era să fie condamnată a se lupta sub nume strein, pentru gloria și interesele streine, ca în timpurile trecute, cele de tristă memorie”. (Al. Papiu-Ilarian a. c. p. CXXXVIII). Importanța acestui proces reese clar din spusele unui contemporan. Și nu e exagerat. La Cluj, tinerii plecați dela Blaj, înființează o astfel de societate, care ținea adunări, deprindea pe tinerii săi membri în scrierea literară-națională, sub numele de „Diorile” care-și avea organul ei de publicitate cu acelaș nume și era condusă de însuși contemporanul ce ne vorbește, Alex. Papiu-Ilarian. Această societate, în 1846, la înmormântarea unui membru de al ei, tânărul Iuliu Mihali, jurist în anul IV, a dat dovadă de influența ce-o exercita spiritul lui Bărnuțiu asupra membrilor ei și reformele lui. Cuvântările funebre pe atunci se țineau în limba latină sau maghiară. După cum Bărnuțiu cu zece ani înainte îndrăznește să treacă peste dispozițiile legale și prejudecățile

timpului, tot așa și acești vrednici discipoli ai lui „entusiasmați în gradul suprem, hotărâra, ca de astă dată să se țină cuvântare și în limba românească la mormântul lui”. (N. Popea. *Memorialul arhiepiscopu- și mitrop. Andrei Șaguna, sau luptele naționale politice ale Românilor 1846—1873*. Sibiu 1889, p. 41). Soarta căzu, ca discursul să fie ținut chiar de autorul amintirii faptului, N. Sapea. Ungurii indignați de îndrăzneala Românilor au început să murmure și a început o încercare între ei și Români cari strigau: „Nu lăsați mă! Pe ei mă!”. Dar tinerii inflăcărați nu se dau ușor bătuți și reușesc să țină cuvântarea până la sfârșit. Este numai un exemplu, pe lângă altele, cari s'ar putea aminti, la Târgu-Mureș, unde tinerii români juriști de pe lângă Tabla Regească, țineau ședințe și consfătuiri, pentru a arăta că cele spuse de Papiu-Ilarian, nu sunt exagerări și că activitatea națională a lui Bărnățiu, își avu roade frumoase.

Sunt suficiente aceste trei momente din viața lui Bărnățiu, spre a se putea cunoaște adevărata lui personalitate. Pentru că nu era lucru ușor, într'un timp când maghiarismul căuta să se afirme cât mai despotic și cât mai dușmănos față de tot ce nu era maghiar, a îndrăzni să treci peste orice autoritate și să introduci limba română în școală, act ale cărui

importante urmări le prevedea ori cine, nici a protesta împotriva legii votate de Parlamentul unguresc, nici a te revolta în contra capului bisericii tale. Tot atâtea acte, cari dovedesc naționalismul desinteresat al lui Bărnățiu, idealismul său, dus până la jertfirea intereselor personale, când era vorba de interesul neamului său.

S. Bărnățiu la Academia de drept din Sibiu

Dupăce este scos dela catedră și dupăce refuză parohia oferită, Bărnățiu răspopit se duce la Sibiu, pentru a studia dreptul, ca astfel să poată fi de mare folos neamului său, atât de sărac în oameni învățați. Timp de doi ani se consacră aci exclusiv studiilor, după cum singur spune într'o scrisoare din 7 Aprilie 1848, adresată fostului său elev, acum prieten și protector, Iacob Mureșianu, „...sunt cuprins cu școala și n'am vreme să citesc gazetele...” (A. A. Mureșianu. *S. Bărnățiu în preajma adunării dela 2/14 Mai*. Sibiu, 1921, p. 15). În acest mediu săsesc antiunionist, îl prinde vârtejul evenimentelor din Martie 1848. Aci își va trasa el definitiv linia ce avea s'o urmeze și s'o impună întregii națiuni române din Transilvania în aceste epocale momente.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C R O N I C I

CĂRȚI-REVISTE-ZIARE

La Vie Menée par les Roumains en Transilvanie du XVI-e au XVIII-e Siècle de Ștefan Meteș, membru coresp. al Academiei române, București 1938. Imprimăria Statului.

Di Ștefan Meteș, distinsul nostru colaborator și unul dintre cei mai harnici și fecunzi cercetători ai trecutului nostru, a dat la lumină broșura aceasta, scrisă în limba franceză, Di Meteș își propune de a face cunoscut în apus, în cercuri cât mai largi, pe baze de documente și cu obiectivitatea savantului, ce au avut Români de suferit, dela barbara stăpânire a nemeșilor Unguri și dela privilegiații Sași, în decursul secolelor al XVI-lea — XVIII-lea.

Incepând cu dezastrul dela Mohaci, care a avut drept rezultat trecerea sub stăpânirea turcească a celei mai mari părți din Ungaria, viața ungurească, atât cât era, se destramă. Centrul acestei vieți se stabilește în Ardeal.

În 78 de pagini, format mare, se perindă în-

intea noastră, fapte documente, stări sociale, din cari oricine își poate face o idee justă despre ceea ce a putut fi stăpânirea ungurească, cași cea săsească, din acel timp.

„Cultura” privilegiaților se rezuma, în ceea ce privește pe români, să-i priveze de orice drepturi, să-i poată exploata în modul cel mai barbar, privându-i de orice cultură și orice drept, de a inventa mijloacele cele mai draconice pentru a-i extirpa, în caz de nesupunere.

Stăpânitorii strecoară în legile țării dispoziții ca acestea :

„Românul nu poate să denunțe pe delicventul Ungur sau Saxon celor 12 jurați ai comitatului, însă Ungurul sau Saxonul pot denunța pe Români”.

În ce privește pe rarii nobili români, ce mai păstrau încă firea lor românească, Di Meteș ne reproduce aprecierile jezuitului diplomat, Passevino, de la 1583: „Românul nu se bucură de aceleași ono-

ruri cași nobilii Unguri, și chiar dacă Românii se disting mai mult în război, nu se ia în considerație pentru ei să nu fie recompensați de către Prinț".

Toată cartea e plină de asemenea mijloace de a „Culturaliza" pe Români. Ca o ilustrație reproducem textul următor:

„In aceste condițiuni extrem de grele, se explică pentru ce stăpânii politici ai țării îndrăzneau să aplice Românilor, lipsiți de orice protecție și tratați fără milă, pedepsele cele mai severe, cari, adevărate legi draconice, au fost codificate în al XVI-lea și în al XVII-lea secol și sunt cunoscute sub numele „Tripartitum" al lui Verböcy și „Apröbatae et Compilatae Constitutiones". Românii erau pasibili de pedepse cu moartea pentru cele mai mici delictes. In această privință Sașii erau în adevăr neîndurați. Cei din Sibiu în 1583 hotărâsc: „Dacă un valah din Poplaca (sat lângă Sibiu) curăță de scoarță un copac pentru al face să se usuce, va fi spânzurat de o cracă, al acestui arbore; dacă vinovatul nu poate fi prins, comuna Poplaca va trebui să dea un alt valah pentru a fi spânzurat în locul fugarului.

Intr'un asemenea iad au trebuit să trăiască Românii 1000 de ani: Aceasta e cultura cu care se laudă Maghiarii: spânzurătorile.

Și în numele unei astfel de culturi îndrănesc să formuleze pretenții, se ceară revizuirea tratatelor!

Di Șt. Meteș și toți aceia cari contribuie cu munca lor asiduă, pentru lămurirea străinătății, aduc națiunii lor un neprețuit serviciu.

„România Eroică" după un an de existență Ecouri din Presă

Din „Sfarmă Piatră" București, No. din 5 Mai 1938: „România Eroică", româneasca revistă din capitala Ardealului istoric, a împlinit un an de apariție, sub conducerea neobositului slovar care este d. Ion Colfescu-Delaturda.

Ii urăm viață lungă și necurmată ascensiune pe calea înaltă pe care și-a ales o".

„Notariatul Public" din Cluj scrie: „La Cluj apare revista pentru promovarea românismului „România Eroică". (Redacția Str. Vasile Goldiș 18/b).

Această revistă de sub direcția dlui Ion Colfescu Delaturda, fost Consilier de Curte de Apel și procuror, poartă pe drapelul său cuvintele din cartea „Spiri și Materie" a dlui Colfescu: „Numai aceia vor purta titlul glorios de educători ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei".

Revista este o respectabilă armă de luptă și de fortificare a conștiințelor obosite. Revista împlinește

marele rol de a vorbi curajos și de a arăta orizonturi mai fericite. Ea reprezintă nizuința de a croi drumuri noi și de a îmbărbăta sufletele, în cari s'au acumulat amarul și apatia veacurilor petrecute în suferință. Din ea radiază un binefăcător optimism dar și o voință de fier pentru ca acest Neam să pășească tot mai sus pe piramida valorilor sociale.

Adunând în jurul ei o pleiadă de scriitori și publiciști dintre cei mai valoroși și de seamă în frunte cu Păr. Dr. Ilie Dăianu, cercetătorul și istoriograful trecutului ardelenesc prăfuit, această revistă frumoasă formează azi o citadelă de o putere considerabilă. Noi o asigurăm de toată simpatia și dragostea noastră.

Din „Gazeta de Vest-Oradea" 28. Mai 1938 „România Eroică" revistă pentru promovarea românismului, cu titlul de mai sus apare în Cluj, sub conducerea d-lui Ion Colfescu-Delaturda, o tribună naționalistă, scrisă cu mult nerv de un mănunchi de condeie, îndrăgostite de slova românească și de adevărul pur. Cu fiecare lună lupta pentru promovarea românismului se accentuează și revista câștigă prestigiu. In preajma Invierii, numărul pe Martie—Aprilie (11—12) încheie un an de spornică activitate. Este un popas în 44 pagini, cu un material selectat întotdeauna, semnat de valoroșii colaboratori, cari împreună cu alte pene fecunde — colaboratori în numerii anteriori — cu fiecare număr proaspăt ieșit din tiparniță înșurubează revista „în slujba înaltei comandamente naționale. cum ar spune dl Șt. Vlădescu, președ. Federației naționale a presei din provincie. in elogiul inserat la pag. 241.

Dinamic și'n plină fermentație interioară, directorul revistei d-l I. Colfescu-Delaturda, pledează pentru încheierea unei asociații noi: „Liga Afirmațiunii Românești" în sânul căreia să lucreze forța creatoare românească cu scopul „de-a spiritualiza și dinamiza întregul neam" spre afirmarea Patriei Spirituale" care nu se confundă cu granițele ce'nchid teritoriul geografic al României de astăzi, ci e „Patria pe care strămoșii noștri o creiară spiritualcește și care se întinde dela granițele Germaniei de azi până la marea Egee și dela confiniile Italiei, până în inimă Rusiei, în care „să ne făurim destinul" (pag. 216). Verva cuvântului e însoțită apoi de-o schiță în care jalonează calea primilor pași, spre înfăptuiri. E de prisos să mai facem spicuiți și recomandări. Și semnătarii celorlalte articole au destulă zestre sufletească și avânt în luptă întru românism. Cronica revistelor și a cărților se bucură de-asemeni de-o largă ospitalitate și e redactată cu multă pricepere. Incrustate aceste rânduri despre „România Eroică" nu cu scopul de-a elogia. Revista se recomandă singură. În pragul celui de-al doilea an în care pășeste, urât de viață lungă poate primi însă. Și acestea pentru dinamizarea neamului, pentru biruința „Afirmațiunii Românești", în strămoșeasca Patrie Spirituală.

Redactor responsabil: ION COLFESCU.

Cenzurat

Cărți - Reviste - Ziare (continuare)

„Invățătorul” în Straja Țării de S. Mehedinți (Soveja).

Veteranul și neobositul educator al tinereții, în această carte de (274 pagini, Edit. „Cugetarea” își urmează drumul de o viață întreagă, urmat la Catedră, cași în viața publică. Aici găsim învățători ca cele cari urmează:

„Invățătorul este cel care învață pe alții, nu numai cu vorba, ci și cu fapta.

Cine minte și face nedreptăți, acela ucigaș este și fiu al Diavolului, iar nu învățător”.

„Mai mult decât ori și când, trebuie să ne gândim la „Invățătura” Lui și să apărăm Omenia în contra barbarilor, fiindcă trăim timpuri mai sălbatice decât ori și când”.

„Să ia seama nu numai la dușmanii din afară, dar și la cei dinăuntru”.

„Cine se naște cu aripi de vrabie, nu va sbura niciodată, ca un vultur”.

„Țineți minte această vorbă: *Portul unui neam este steagul vieții sale*”.

„Puteau să se facă praf și pulbere toate târgurile și orașele pământului, țăraniul român nu simțea întru nimic peirea lor”.

„Carte cu tristeți” versuri de *Ion I. Olteanu*, (1930 Edit. „Astra Ardeleană” Cluj). Volumașul de 42 de pagini ne prezintă pe un tânăr în plină fermentație poetică. În el găsim perle ca acestea:

MĂRTURISIRE

Mi-s dragi norii, ca vremea călători,
Peregrini pe drumurile cerului.
Și primăvara în haina ei de flori
Cum dragă mi-e și floarea mărilor!

Irișii cu frunze lungi, plecate.
Boschetul liliacului deschis...
Ploaia de petale scuturate
Din crengile de măr și de cais.

Mi-e dragă ziua lungă cu lumină,
Domnița care nu știe minciuni,
Cântecul duios de mandolină
Și mâinile cuprinse 'n rugăciuni.

Mi-e dragă primăvara asta mult
Cu zare lungă și pădure verde...
— În cântecele mele imi ascult
Ecoul tinereții ce se pierde...

CÂNTEC

Noaptea asta cu căderi de stele
Plânge azi cum n'a plâns niciodată...
Întreg ceru-i salbe de mărgele
Și iarba toată 'nlăcrimată.

Plânge noaptea azi cu gândul greu
Cum își plânge dragostea o fată.
...Eu mă rog umil lui Dumnezeu
Și mi-e toată fața 'nlăcrimată.

„Carte de tristeți” se inspiră din sănătatea morală a Omului dela țară ajuns în haosul orașelor.

Întreg cuprinsul respiră această sănătate a poporului nostru, după care oftează poetul și care justifică nota de tristeță cari'l colorează. E un început fericit care anunță o recoltă bogată.

Rod peste Mâine, Poeme de *George Todoran*, (Edit. „Lamuri” Mediaș, 1938).

Di George Todoran nu mai prezintă ca Di Olteanu, melancolia resemnată a săteanului devenit orașan. Dsa e plin de energie, privește cu curaj viața. „Tristețele” Dlui Todoran sunt curajoase și ofensive. Reproducem:

CÂNTEC PENTRU OM

Prietene, de vei opri cândva flămânde gene
Peste tristețele ce picură aici,
Nu tulbura truditul cer de licurici
Cu bucuria 'n brâu de sânziene.

Ascultă 'ncet adâncul crez de ape,
În vremea prinsă la fântână de amurg
E-o rugăciune nouă pentru burg,
La care liniștele vin să se adape.

Și treci apoi, de ai un Dumnezeu
Mai sus puțin la treptele de var,
Genunchii blânzi închină-i la altar
În amintirea cântecului tău.

ROD PESTE MÂNE

M'au semănat străbunii 'n vremi bătrâne
Pe brazdă de nădejdi — necunoscut
Și am crescut cu datina sub cer de grâne,
Spic vremuit de cântec și trecut.

Rod peste mâine, pârăuit în soare
Cuminecat în ploi și mărăcini,
M'aplec spre voi în crez de sărbătoare
Din cetină de gând și de lumini.

Culegeți-mă și mă aruncați apoi
Cu tinerețea zestre, spicul să răsară
În holda gingașă a legii noi.
Un snop de vers, în noua primăvară.

Volumul de 77 pagini ne indică un talent în mers viguros. Încă odată Mediașul ne dovedește că e un cuib de cultură și afirmație națională.

„Straja Neamului” anul II. No. 4—5, organ de propagandă al Ligii Culturale Chișinău. Ne aduce solia provinciei de peste Prut, cu articole de Nichifor Crainic, Arhimandritul Scriba, Gala Galaction și alți maiștri ai condeiului.

„Vestul Medical” No. 6 pe Iunie, cu un select material de branșe.

„Solia” din Năsăud, No. 1—4, anul III. Este revista Confederației Căminelor Culturale din județul Năsăud. Este viguroasă revistă de promovare a culturei și afirmațiunei românești în regiune.

Redacția și Administrația revistei „România Eroică”

Cluj, str. Vasile Goldiș 18/b - Telefon 14-89

Plata abonamentului e o obligațiune, dela care nimeni nu se poate abate. Noi dorim ca distinșii noștri cititori să ne învâluie în aceeaș dragoste. în care îi învâluim noi. De aceea îi fugăm să fie atenți:

Cei ce nu înțeleg a se abona, să restituie imediat numerile primite; iar cei abonați, să ne trimită abonamentul cu urgența posibilă, sau să facă față Chitanțelor ce trimitem prin poștă, neachitarea cărora ne face pagube, pe cari, cu părere de rău, le vom pune în sarcina celor ce nu le onorează. — Reținerea revistei înseamnă abonament.

PERLOTT Pastă de dinți
apă de gură
praf de dinți

**sunt preparate unice
cu acțiune biochimică**

Intreprinderea tehnică

Iosif Bugariu

Cluj, Str. Secuiască Nr. 2

Telefon: Fabrică 36-84, Birou 17-62

Fabrică: Tuburi izolatoare (Bergman), de calitate superioară, neinflamabile. — **Execută orice instalațiuni:** electrice, conducte de apă și canalizare precum și orice lucrări de gaz metan și calorifere.

„I R I S”

**Societate Anonimă Română pentru
Industria Ceramică, Cluj**

Prima fabrică românească de porțelan din România

Birourile și Uzinele:

Cluj, str. Chintăului Nr. 74. — Telefon: 19-26.

Depozitul de desfacere:

Cluj, Str. Memorandului Nr. 22.

PRODUCE:

Porțelan: Articole de menaj, albe și decorate. — Articole electrotehnice. — Articole farmaceutice.

Sobe de teracotă: În forme și culori diferite de cea mai bună și frumoasă calitate, toate căptușite cu material refractar de „Chamotte”.

Chamotte: Cărămizi refractare normale și în forme speciale de rezistență superioară, apoi mortar refractar de aceeași rezistență.